

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

آموزش قرآن

پایه هفتم
دوره اول متوسط

توجه: صفحات قرآنی به صورت اجرای
آزمایشی است.

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب :	آموزش قرآن - پایه هفتم دوره اول متوسطه - ۷۰۱
بديداورنده :	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف :	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف :	یونس باقری، سید مهدی سیف، سید هادی محدث، سید محمدحسین میرباقری و مسعود وکیل (اعضای گروه تألیف) - محمد کاظم بهنیا (ویراستار)
مدیریت آمادسازی هنری :	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آمادسازی :	احمد رضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری) - حسین وهابی (طراح گرافیک و صفحه‌آرا) - محمد عباسی (طراح جلد) - زهرا ایمانی نصر، سیده فاطمه محسنی، زهرا رشیدی مقدم، شاداب ارشادی، فاطمه پزشکی، حمید نایت کلاچاهی و راحله زادفتح اله (امور آمادسازی)
نشانی سازمان :	تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۰۹۲۶۶۰۸۸۳، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
	وبگاه : www.irtextbook.ir ، www.chap.sch.ir
ناشر :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران تهران : کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دارو بخش) تلفن : ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۰۴۴۹۸۵۱۶، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹
چاپخانه :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار و نوبت چاپ :	چاپ دهم ۱۴۰۱

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

قرآن یک رحمتی است برای همه بشر.

امام خمینی قدس سره

فهرست

هفتم			پیشگفتار
۱۴	قرائت صفحه ۲۰۸، آموزش مفاهیم	جلسه اول	درس اول
۱۸	قرائت صفحه ۲۱۵، آداب تلاوت	جلسه دوم	
۲۳	قرائت صفحه ۲۲۱، آموزش مفاهیم	جلسه اول	درس دوم
۲۶	قرائت صفحه ۲۲۷، کنعان، پسر نوح	جلسه دوم	
۳۱	قرائت صفحه ۲۳۵، آموزش مفاهیم	جلسه اول	درس سوم
۳۵	قرائت صفحه ۲۴۰، مسابقات قرآن	جلسه دوم	
۴۰	قرائت صفحه ۲۴۶، آموزش مفاهیم	جلسه اول	درس چهارم
۴۵	قرائت صفحه‌های ۲۵۵ و ۲۵۶، خواندن روزانه قرآن کریم	جلسه دوم	
۴۹	قرائت صفحه ۲۶۰، آموزش مفاهیم	جلسه اول	درس پنجم
۵۳	قرائت صفحه ۲۶۴، بهار دل‌ها	جلسه دوم	
۵۷	قرائت صفحه‌های ۲۶۷ و ۲۶۸، آموزش مفاهیم	جلسه اول	درس ششم
۶۱	قرائت صفحه ۲۷۴، روشنگر راه زندگانی	جلسه دوم	

۶۵	قرائت صفحه ۲۸۳، آموزش مفاهیم	جلسه اول	درس هفتم
۶۹	قرائت صفحه ۲۹۰، طوفانی در دریا، طوفانی در دل	جلسه دوم	
۷۳	قرائت صفحه‌های ۲۹۳ و ۲۹۴، آموزش مفاهیم	جلسه اول	درس هشتم
۷۷	قرائت صفحه ۲۹۹، نماز در اتاق ژنرال	جلسه دوم	
۸۱	قرائت صفحه ۳۰۴، آموزش مفاهیم	جلسه اول	درس نهم
۸۵	قرائت صفحه ۳۱۳، قرآن در نگاه دانشمندان	جلسه دوم	
۸۹	قرائت صفحه ۳۲۱، آموزش مفاهیم	جلسه اول	درس دهم
۹۳	قرائت صفحه ۳۲۶، استاد عبدالباسط	جلسه دوم	
۹۷	قرائت صفحه‌های ۳۲۸ و ۳۲۹، آموزش مفاهیم	جلسه اول	درس یازدهم
۱۰۱	قرائت صفحه‌های ۳۳۸ و ۳۳۹، قرآن در جبهه	جلسه دوم	
۱۰۵	قرائت صفحه ۳۴۱، آموزش مفاهیم	جلسه اول	درس دوازدهم
۱۰۹	قرائت صفحه‌های ۳۴۸ و ۳۴۹، امتحان	جلسه دوم	
۱۱۴			فهرست کلمات

دانش آموزان عزیز؛

این کتاب به وسیله کتاب گویا و رمزینه‌های سریع پاسخ تدریس می‌شود. استفاده از کتاب گویا و رمزینه‌ها در خارج از کلاس با هماهنگی معلم درس قرآن نیز توصیه می‌شود. شما می‌توانید با همکاری معلم محترم، نسبت به تهیه فایل کتاب گویای آموزش قرآن، از طریق لوح فشرده موجود در کتابخانه مدرسه و یا شبکه ملی مدارس (رشد) به نشانی Roshd.ir اقدام نمایید.

موجب تشکر و امتنان است که با ارسال نظرات خود از طریق صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۴۸۷۴ و یا وبگاه <http://quran-dept.talif.Sch.ir> ما را در اصلاح و تکمیل هرچه بیشتر برنامه آموزش قرآن یاری کنید.

گروه پژوهش و برنامه درسی قرآن و عربی
دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ

اوست خدایی که در میان قومی که خواندن و نوشتن
نمی دانستند، پیامبری از میان خودشان برانگیخت

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ

تا آیات خدا را بر آنان تلاوت کند و پاکشان گرداند

وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

و کتاب خدا و حکمت الهی را به آنان بیاموزد

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

و آنان قطعاً پیش از آن در گمراهی آشکاری بودند.

سوره جمعه: آیه ۲

دیران محترم و اولیای گرامی

قرآن کریم از صدر اسلام تاکنون، محور تمامی علوم و معارف اسلامی بوده است. در طول تاریخ اسلام، هر نوع تعلیم و تربیت از قرآن آغاز شده و در کنار آن ادامه یافته است.

خداوند در دومین آیه از سوره مبارکه جمعه، آن گاه که از بعثت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله سخن می گوید، برنامه این بعثت و رسالت را در تلاوت آیات الهی، تزکیه مردم، تعلیم قرآن کریم و حکمت الهی خلاصه می کند. این آیه آن قدر اهمیت و جامعیت دارد که می توان گفت تمامی هدایت الهی، احکام دین و رستگاری در دو جهان، در گرو عمل به آن است. علاقه و انس با قرآن کریم، قرائت و تلاوت مستمر و روزانه آن، درک معنای عبارات و آیات و تلاش برای تزکیه هر چه بیشتر، به منظور فهم بهتر قرآن و عمل به دستورهای خداوند، همه از ضروری ترین اهداف آموزش قرآن است.

آموزش قرآن، از دیرباز، در آموزش و پرورش به عنوان یک موضوع آموزشی مورد توجه بوده است، ولی همیشه این آموزش از آنچه سزاوار آخرین کتاب آسمانی است و از لوازم یک برنامه درسی همه جانبه می باشد، فاصله داشته است. پس از پیروزی انقلاب اسلامی - بحمدالله - برای احیا و اعتلای این آموزش، تلاش های زیادی شده که در چند سال اخیر نیز گسترش و عمق بیشتری یافته است؛ از آن جمله، اهداف آموزش قرآن در دوره های مختلف تحصیلی مورد بازنگری قرار گرفته و نسبت به گذشته جامعیت بیشتری پیدا کرده است. همچنین در کنار آموزش قرائت قرآن - که اولین گام در آشنایی و انس با کتاب الهی است - درک معنا و مفهوم آیات قرآن مورد توجه جدی قرار گرفته است.

از این رو، انتظار می رود شما عزیزان نیز با جدیت و تلاش لازم، زمینه آموختن، علاقه و انس هرچه بیشتر دانش آموزان را با قرآن کریم فراهم آورید.

در این قسمت نکاتی چند درباره محتوای دروس و روش تدریس و ارزشیابی آن، به اختصار تقدیم می شود. به منظور ارزشیابی بیشتر به کتاب راهنمای معلم مراجعه کنید. برای دریافت نسخه الکترونیکی کتاب راهنمای معلم به درگاه پایگاه کتاب های درسی به نشانی chap.sch.ir مراجعه کنید.

محتوای دروس، روش تدریس و ارزشیابی آن

کتاب از ۱۲ درس تشکیل شده است. هر درس از صفحات قرآن کریم، جدول معنای کلمات، تمرین ترجمه ترکیب‌ها، عبارات قرآنی، انس با قرآن در خانه تشکیل شده است و طی دو هفته به روش زیر تدریس، تمرین و ارزشیابی می‌شود.

جلسه اول

الف) آموزش قرائت

۱- خواندن در گروه (پیش‌خوانی آیات): برای جلسه اول هر درس یک صفحه از قرآن کریم انتخاب شده است. از دانش‌آموزان بخواهید این آیات را به هر مقداری که می‌توانند در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانند. برای این فعالیت حدود ۵ دقیقه وقت اختصاص دهید. در حین انجام این فعالیت در کلاس حرکت کنید و با نظارت بر فعالیت گروهی و خواندن دانش‌آموزان، به پرسش‌های احتمالی آنها پاسخ دهید.

۲- استماع قرائت آیات: بخش قرائت آیات درس از کتاب گویا و زمزمه دانش‌آموزان به همراه آن. در قرائت آموزشی، بر هر جمله وقف می‌شود و آن جمله تکرار می‌گردد. دانش‌آموزان بار اول گوش می‌کنند و بار دوم همراه آن می‌خوانند.

در این قسمت نباید صدای دانش‌آموزان آن قدر بلند باشد که مانع شنیدن قرائت آیات شود.

۳- فردخوانی دانش‌آموزان: پس از استماع آیات درس، هر دانش‌آموز، یک جمله از آیات درس را برای کلاس می‌خواند. آنها را تشویق کنید حتی الامکان شبیه قرائت بخش شده بخوانند. جمله‌های هر آیه، با علامت وقف و یا با فاصله از یکدیگر جدا شده‌اند. برای این مرحله از تدریس، حدود ۲۵ دقیقه وقت اختصاص دهید.

به این ترتیب، نیمی از وقت هر جلسه (حدود ۴۰ دقیقه) به تدریس و تمرین قرائت اختصاص دارد.

چند تذکر :

- ۱- در حین انجام هر یک از مراحل فوق، با دقت در خواندن دانش‌آموزان، اشکالات آنها را به روش مناسب تصحیح کنید.
- ۲- در کتاب‌های آموزش قرآن دوره ابتدایی، حروف ناخوانا به صورت رنگی و متمایز است، ولی در دوره متوسطه، حروف ناخوانا به صورت معمولی و مشکی نوشته شده است. دانش‌آموزان در دوره ابتدایی با قواعد حروف ناخوانا آشنا شده‌اند. خلاصه این قواعد در دو درس اول این کتاب آمده است. این دروس را با دقت تدریس و تمرین کنید.
- ۳- تلفظ صحیح حروف خاص عربی که بخش مهمی از صحت قرائت قرآن و نماز است، در دوره متوسطه تدریس می‌شود. بهترین و ساده‌ترین راه یادگیری تلفظ این حروف، شنیدن قرائت‌های معتبر، به‌ویژه آموزشی و الگوگیری از آن است. برای این منظور، تمرین با کتاب گویا توصیه می‌شود. ضمناً روش تلفظ صحیح این حروف به زبان ساده؛ کوتاه و کاربردی نیز توضیح داده شده است.
- ۴- از دانش‌آموزان بخواهید آیات را حتماً «جمله جمله» بخوانند و در پایان هر جمله وقف کنند. در هر آیه، جمله‌ها با کمی فاصله از هم مشخص شده‌اند.

ب) آموزش مفاهیم (درک معنا)

- ۱- انجام فعالیت‌ها توسط دانش‌آموزان : ابتدا خود دانش‌آموزان در گروه‌های دو یا سه نفره، هر فعالیت را مطابق آنچه در کتاب آمده انجام می‌دهند.
  - ۲- خواندن برای کلاس و تصحیح : پس از انجام هر فعالیت گروهی همان فعالیت توسط نماینده هر گروه برای کلاس خوانده، تمرین و تصحیح می‌شود.
- به این ترتیب، نیم دیگر وقت هر جلسه به تدریس و تمرین بخش مفاهیم آن جلسه اختصاص دارد.

تذکر: توانایی درک معنای عبارات قرآنی از ترجمه تحت‌اللفظی (کلمه به کلمه توسط خود دانش‌آموزان) آغاز می‌شود. دبیران محترم ضمن پرهیز کامل از دیکته کردن ترجمه به دانش‌آموزان، باید بر ترجمه تحت‌اللفظی تأکید داشته و از اصرار بر ترجمه کلی و روان خودداری کنند. دانش‌آموزان با توجه به توانایی‌های فردی خود به تدریج به ترجمه روان و زیبا دست می‌یابند. به این ترتیب، مهم‌ترین و اولین گام اساسی در کسب توانایی فهم قرآن کریم برداشته می‌شود.

برخی از ترجمه‌های زیرنویس در کتاب، تحت‌اللفظی نیست؛ برای دانش‌آموزان توضیح دهید گاهی این حالت ضروری است، به همین جهت این موارد در کتاب ترجمه شده و یادگیری آنها الزامی نیست. ضمناً در همان صفحات قرائت، زیر برخی از کلمه‌ها، ترکیب‌ها و جمله‌ها خط کشیده شده است. به معنای این موارد هم‌زمان با قرائت دانش‌آموزان، اشاره کنید.

ج) ارزشیابی

پس از مطالب هر جلسه، مجموعه فعالیت‌هایی به عنوان تکلیف خارج از کلاس و به نام «انس با قرآن در خانه» در نظر گرفته شده است. دانش‌آموزان باید در خانه فعالیت قرائت آیات را با استفاده از کتاب گویا تمرین کرده و نیز عبارات قرآنی را خودشان به صورت کلمه به کلمه و با استفاده از آموخته‌های قبلی خود معنا کنند. در پایان هر جلسه، دانش‌آموزان را به انجام این فعالیت‌ها تشویق کنید. در آغاز جلسه بعد، ضمن بررسی تکلیف «انس با قرآن در خانه» هر دو بخش قرائت و مفاهیم جلسه قبل پرسش و ارزشیابی می‌شود.

جلسه دوم

برای آموزش قرائت جلسه دوم هر درس نیز یک صفحه قرآن کریم آمده و برای آموزش مفاهیم و انس با قرآن در خانه، فعالیت‌هایی در نظر گرفته شده که به همان روش جلسه اول تدریس، تمرین و ارزشیابی می‌شود.

شناخت قرآن

در پایان هر درس بخشی برای آشنایی بیشتر با قرآن کریم آمده است. این صفحه حاوی مطالب جذابی درباره قرآن کریم و گاهی نیز شامل داستان‌ها و موضوعات تربیتی درباره آیات آن درس است. دبیر محترم با توجه به شرایط کلاس و میزان توانایی دانش‌آموزان در دو بخش اصلی آموزش قرآن، یعنی قرائت و مفاهیم، می‌تواند به مطالب این بخش نیز بپردازد. بدیهی است که این بخش نباید وقت قابل توجهی از کلاس را به خود اختصاص دهد، حتی در صورت تشخیص دبیر محترم، می‌توان مطالعه آن را به خود دانش‌آموزان واگذار کرد.

ارزشیابی پایانی

علاوه بر ارزشیابی‌های مستمر که در هر جلسه به عمل می‌آید، مطابق آیین‌نامه‌های مربوط، در طی سال در دو نوبت از همه دروس و از جمله درس قرآن ارزشیابی پایانی به عمل می‌آید. در هر دو نوبت، نیمی از نمره به قرائت (شفاهی) و نیم دیگر به مفاهیم (کتبی) اختصاص دارد.

سخنی با دانش آموزان عزیز

دانش آموزان عزیز، ورود شما را به دوره متوسطه خوشامد می‌گوییم. در دوره ابتدایی درس‌های مختلفی داشتید و آموزش قرآن را نیز از کلاس اول آغاز کردید. امیدواریم از امسال درس قرآن برای شما جذاب‌تر باشد؛ زیرا آموزش درک معنای آیات قرآن که از سال‌های آخر دوره ابتدایی به آرامی آغاز شده بود، اینک به طور جدی در آموزش قرآن گنجانده شده است. اگر کتاب خود را ورق بزنید خواهید دید که دارای مطالب گوناگون و جالبی است. ما سعی کرده‌ایم مطالب کتاب به نحوی باشد که شما در کلاس فعال باشید تا بیشتر مطالب هر درس را در کلاس بیاموزید. هر درس در دو جلسه تدریس می‌شود. در هر درس، فعالیت‌های مربوط به خانه را نیز به خوبی تمرین کنید تا زمینه انس و ارتباط شما با قرآن کریم هر چه بیشتر فراهم شود و نیز در مطالب آموخته شده مهارت و توانایی کافی به دست آورید.

هر درس این کتاب از بخش‌های مختلفی تشکیل شده که توضیح مختصر هر یک به شرح زیر است.

۱- قرائت آیات: اولین بخش هر درس، قرائت آیات است. در این بخش سعی بر آن است که با تمرین قرائت آیات، توانایی و مهارت شما در قرائت قرآن بیشتر شود تا بتوانید قرآن را صحیح، روان و زیباتر بخوانید. کتاب گویا شامل متن قرآن کریم و قرائت آیات نیز در اختیار شما قرار دارد تا با شنیدن آن، از صوت زیبای قرآن لذت ببرید و بر مهارت خود در قرائت قرآن بیفزایید.

۲- درک معنا: شاید شما همیشه با خود می‌گفتید: آیا روزی می‌رسد که علاوه بر قرائت صحیح آیات قرآن، معنای آن را نیز بفهمم تا با سخنان خدا بیشتر آشنا شوم؟ ما می‌خواهیم به شما بگوییم که: آری، اکنون چنین روزی فرارسیده است!

زیرا از امسال در درس قرآن و درس عربی، گام‌هایی را برمی‌دارید که شما را به آرزویتان نزدیک می‌کند. بنابراین، سعی کنید با دقت و علاقه، بخش «درک معنا» را به کمک هم‌کلاسی خود و همچنین تمرین «انس با قرآن در خانه» را به خوبی انجام دهید و به توضیحات دبیر محترم قرآن نیز توجه کنید تا به تدریج بر مهارت خود در فهم معنای کلمات و عبارات قرآنی بیفزایید.

۳- آشنایی با قرآن و قرآن دوستان: مسلمانان، از زمان پیامبر(ص) تاکنون همیشه به قرآن عشق و علاقه خاصی داشته‌اند و هر کسی سعی کرده به شکلی در قالب شعر، هنر، نوشتن کتاب‌های لغت، تفسیر و ... این علاقه را نشان دهد. ما سعی کرده‌ایم در این بخش از کتاب، برای شما مطالب گوناگون و جالبی که نشان‌دهنده عظمت قرآن و علاقه مسلمانان و حتی غیرمسلمانان به قرآن است، تهیه کنیم.

از خدای بزرگ، برای شما توفیق بیشتر در انس با قرآن کریم آرزو داریم.

سورة يونس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّتِّكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ۱ اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا
 اَنْ اَوْحَيْنَا اِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ
 اٰمَنُوْا اَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۲ قَالَ الْكٰفِرُوْنَ
 اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۳ اِنَّ رَبَّكُمْ اللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
 وَالْاَرْضَ فِي سِتَّةِ اَيّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ ۴
 مَا مِنْ شَفِيْعٍ اِلَّا مِنْ بَعْدِ اِذْنِهٖ ذٰلِكُمْ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ
 اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ۵ اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا وَعَدَ اللّٰهُ حَقًّا
 اِنَّهٗ يَبْدُوْا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
 وَعَمِلُوْا الصّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ ۶ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ شَرٰبٌ
 مِنْ حَمِيْمٍ وَعَذَابٌ اَلِيْمٌ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ۷ هُوَ الَّذِي
 جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيّآءً وَالْقَمَرَ نُوْرًا وَقَدَّرَ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوْا
 عَدَدَ السِّنِّيْنَ وَالْحِسَابَ ۸ مَا خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِكَ اِلَّا بِالْحَقِّ
 يُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُوْنَ ۹ اِنَّ فِيْ اِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
 وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لآيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَّقُوْنَ ۱۰

خواندن در گروه، استماع و فردخوانی: آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانید. دوم همراهِ با آن زمزمه کنید. آن گاه هر دانش‌آموز یک جمله از آیات را برای کلاس بخواند.

سپس قرائت آموزشی را بار اول گوش کرده و بار

آموزش مفاهیم

دانش آموزان عزیز!

همیشه در این فکر بوده‌ایم که چه خوب است وقتی قرآن می‌خوانیم معنای سخن خدا را بفهمیم. همان‌طور که می‌دانید این آموزش ارزشمند را در دوره ابتدایی آغاز کردیم و با انجام فعالیت «کار در کلاس» در هر درس از کتاب آموزش قرآن پایه چهارم به بعد، گام کوچکی در این راه برداشتیم.

یکی از مهم‌ترین اهداف آموزش قرآن در دوره متوسطه کسب توانایی درک معنای عبارات و آیات ساده و پرکاربرد قرآن کریم است.

در هر درس با انجام فعالیت‌های آموزش مفاهیم، گامی دیگر در این سیر نورانی برمی‌داریم.

آیا می‌دانید زبان فارسی نزدیک‌ترین زبان به زبان عربی است. از این‌رو، هرچند زبان ما زبان عربی نیست، اما بسیاری از کلمات مانند «اللَّهُ، نور، کتاب و ...» بین این دو زبان زنده و زیبای جهان، مشترک است. این ویژگی به ما کمک می‌کند تا بتوانیم به سرعت و به سادگی معنای بسیاری از عبارات و آیات قرآن کریم را درک کنیم.

اینک با استفاده از آموخته‌های قبلی خود در دوره ابتدایی، از میان کلمات داده شده، معنای هر کلمه آشنا را یافته و مقابل آن بنویسید. این کار را ابتدا به تنهایی انجام دهید و سپس معنای هر کلمه را با هم گروه خود مقایسه کنید.

معنای هر کلمه را یافته و مقابل آن بنویسید.

خدا (خداوند، خدای یکتا)، نشانه‌ها، بخشنده، آسمان‌ها، ماه، به، او، روشنایی، خورشید، روز، جز، شب، زمین، کسی که، گروه، کتاب، آفرید، درستی، نام، مهربان.

معنا	کلمه	ردیف
...	قَمَر	۱۱
نور، ...	نور	۱۲
خلق کرده، ...	خَلَقَ	۱۳
مگر، ...	إِلَّا	۱۴
...	لَيْل	۱۵
...	نَهَار	۱۶
...	سَمَاوَات	۱۷
...	أَرْض	۱۸
قوم، ...	قَوْم	۱۹
حق، ...	حَق	۲۰

معنا	کلمه	ردیف
...	بِ	۱
اسم، ...	إِسْم	۲
الله، ...	اللَّهِ	۳
...	الرَّحْمَن	۴
...	رَحِيم	۵
آیات، ...	آيَات	۶
قرآن، ...	کتاب	۷
...	هُوَ	۸
...	الَّذِي	۹
...	شَمْس	۱۰

تصحیح و تمرین: هر دانش‌آموز، یک کلمه آشنا را همراه با معنای آن بخواند تا اگر دانش‌آموزی در تشخیص معنا اشتباه کرده است، آن را تصحیح کند.

با استفاده از کلمات معنا شده و به کمک هم گروه خود، ترکیب‌های زیر را معنا کنید، سپس هر ترکیب و معنای آن را نماینده هر گروه، برای کلاس بخواند تا در صورت نیاز تصحیح شود.

۳- آيَةُ الْكِتَابِ

۲- الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

۱- بِسْمِ اللَّهِ

۶- فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

۵- اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

۴- هُوَ الَّذِي

در ... و ...

... و ...

... است که

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۰۸ تا ۲۱۳ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات و آیات سوره یونس را کامل کنید.

۱- الرَّ تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

الف لام را؛ این ... .. حکمت آمیز است.

۲- هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا ...

... .. است که قرارداد ... را فروزان و ... را تابان

۳- ... مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ ... ﴿٥﴾

خلق نکرد ... اینهارا ... به ...

۴- إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

قطعاً در آمد و شد ... و ...

۵- وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

و آنچه ... در ... و ...

۶- لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَّقُونَ ﴿٦﴾

قطعاً ... است برای ... که تقوا دارند.

ج- از صفحه ۲۱۲ قرآن کریم دو ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۱- ۲-

۱- ۲-

د- درباره این دو پیام زیبا از صفحه ۲۱۳ قرآن کریم بیندیشید و نظر خود را برای دوستانتان بیان کنید.

پیام قرآنی

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ
قطعاً خداوند داناست به آنچه (مردم) انجام می دهند.

یونس: ۳۶-

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ
پس بنگر که چگونه است عاقبت ظالمان!

یونس: ۳۹-

حروف ناخوانا (۱)

در دوره ابتدایی با حروف ناخوانا آشنا شده ایم. این حروف در آیات قرآن کریم و نیز در متون فارسی به کار می‌روند. در کتاب‌های آموزش قرآن دوره ابتدایی، این حروف به رنگ آبی نوشته شده است و قواعد آن را نیز آموخته‌اید و آنها را می‌شناسید.

در دوره متوسطه، در کتاب‌های آموزش قرآن، این حروف به رنگ مشکی و معمولی نوشته می‌شود. گرچه شما با قواعد این حروف آشنا هستید، ولی ممکن است پس از مشکی شدن، در برخی موارد اشتباه پیش آید. از این رو، در این درس و درس بعد، قواعد حروف ناخوانا به‌طور خلاصه یادآوری می‌شود. خوب است بدانید که مهم‌ترین حروف ناخوانا حروفی هستند که هنگام وصل دو کلمه خوانده نمی‌شوند. در این حالت باید حرکت قبل از این حروف، به تشدید یا حرف ساکن بعدشان، وصل شود.

اکنون این عبارات قرآنی را با دقت در حروف ناخوانا و اتصال کلمات بخوانید:

۱- أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا

۲- تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

۳- لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ

۴- وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتَعَجَلَهُمْ بِالْخَيْرِ

۵- وَأَسْرُوءَ النَّدَامَةِ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ

سورة يونس

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ
 وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ
 وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ هُوَ يُحْيِي
 وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تَكْمِ
 مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
 لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا
 هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ
 مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ أَلَمْ يَنْزِلْ اللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ
 أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾ وَمَا ظُنُّوا الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ
 لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾ وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ
 وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ
 وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ
 وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾

آموزش مفاهیم

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

فعالیت اول

وَعْدَهُ ، بِيَسْتَرٍ ، قِطْعًا ، لَيْكِنَ ، رَحْمَتِ ، هِدَايَةِ ، اِي ، مَرْدَمِ

معنا	کلمه	ردیف
آنها، شان	هُم	۸
...	يَا أَيُّهَا	۹
...	ناس	۱۰
از، از سوی	مِنْ	۱۱
شما، تان	كُم	۱۲
...	هُدًى، هُدًى	۱۳
... ، لطف	رَحْمَةِ	۱۴

معنا	کلمه	ردیف
...	إِنَّ	۱
برای	لِ	۲
آنچه	مَا	۳
در	فِي	۴
...	وَعْد	۵
... ، ولی	لَيْكِنَّ	۶
...	أَكْثَر	۷

این ترکیب‌ها را مانند نمونه کامل و معنا کنید.

فعالیت دوم

لِلَّهِ : برای خدا	←	اللَّهِ
لِلْمُؤْمِنِينَ :	←	لِ + الْمُؤْمِنِينَ
... .. :	←	النَّاسِ

نکته: هرگاه حرف «لِ» به اسمی که دارای «أل» است اضافه شود، الف اول آن اسم حذف می‌شود.

این ترکیب‌ها را معنا کنید.

فعالیت سوم

- ۱- مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ... .. و ... .. است.
- ۲- وَعَدَ اللَّهُ ... ..
- ۳- أَكْثَرَهُمْ ... ..
- ۴- يَا أَيُّهَا النَّاسُ ... ..
- ۵- مَوْعِظَةً مِّن رَّبِّكُمْ ... .. موعظه و پندی ... ..
- ۶- وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ... .. و ... ..

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۱۴ تا ۲۱۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه آیه ۴۴ و آیه ۵۵ سوره یونس را کامل کنید.

۱- اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا

... .. ظلم نمی کند به ... هیچ مقدار؛

۲- وَلٰكِنَّ النَّاسَ اَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿۴۴﴾

و ... .. (به) خودشان ظلم می کنند.

۳- اَلَا اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

آگاه باشید ... .. ست ... .. و ... است.

۴- اَلَا اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ

... .. است؛

۵- وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿۵۵﴾

و ... .. نمی دانند.

ج- از صفحه ۲۱۸ قرآن کریم دو ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۲-

د- درباره این دو پیام زیبا از صفحه ۲۱۶ قرآن کریم بیندیشید و نظر خود را برای دوستانتان بیان کنید.

چه خوب است آنها را حفظ کنید.

پیام قرآنی

هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

او شنوای داناست.

اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا

قطعا همه عزت و سربلندی برای خداست.

آداب تلاوت قرآن

برای خواندن قرآن باید آدابی را رعایت کنیم تا از خواندن قرآن بیشترین بهره را ببریم. به برخی از این آداب توجه کنید.

آداب ظاهری تلاوت قرآن کریم

- ۱- وضو می گیریم.
- ۲- هنگام قرائت، در مقابل قرآن مؤدب می نشینیم.
- ۳- در صورت امکان هنگام تلاوت قرآن به سوی قبله می نشینیم.
- ۴- در شروع تلاوت با عبارت:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

 از شر شیطان به خدا پناه می بریم و با گفتن:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

 قرائت را آغاز می کنیم.
- ۵- بهتر است، قرآن را قدری بلند بخوانیم.
- ۶- سعی می کنیم قرآن را با صوت زیبا بخوانیم.
- ۷- سعی می کنیم قرآن را با ترتیل و شمرده بخوانیم.

آداب باطنی تلاوت قرآن کریم

- ۱- با نیت «قربة الى الله» و کسب رضای خدا قرآن می خوانیم.
- ۲- سعی می کنیم هنگام قرائت به معنای آیات نیز توجه کنیم.
- ۳- در مقابل سخنان خدا خاضع و خاشع می باشیم.
- ۴- سعی می کنیم در معنای آیات قرآن اندیشه و تدبر کنیم.
- ۵- به هنگام تلاوت، قلب ما متوجه خدا و آیات او باشد.
- ۶- با خواندن آیاتی که مؤمنان را به بهشت بشارت می دهد، نسبت به انجام کارهای خوب و پیروی از دستورات الهی، توجه بیشتری پیدا می کنیم.
- ۷- با خواندن آیاتی که درباره عذاب الهی هشدار داده است نسبت به دوری از گناهان توجه بیشتری پیدا می کنیم.

سورة یونس

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ
وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ
قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدَىٰ
فَأِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا
وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ
وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ ۗ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

سورة هود

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الرَّكِيبُ أَحْكَمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ
خَبِيرٍ ﴿١﴾ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۗ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ
وَنَشِيرٌ ﴿٢﴾ وَأَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمِتِّعْكُمْ
مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ
فَضْلَهُ ۗ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ
كَبِيرٍ ﴿٣﴾ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

همه ، توانا ، پروردگار ، بگو ، چیز

معنا	کلمه	ردیف	معنا	کلمه	ردیف
او، شش، آن	هـ	۷	...	قُلْ	۱
بر	عَلَى	۸	به سوی، به	إِلَى	۲
آن، شش، او	ها	۹	آمد برای، آمد	جَاءَ	۳
هر، ...	كُلِّ	۱۰	...	رَبِّ	۴
...	شَيْءٍ	۱۱	پس، و	فَ	۵
...	قَدِيرٍ	۱۲	قطعا	قَدْ	۶

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها را معنا کنید.

۲- قَدْ جَاءَكُمْ :

۱- قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ :

۴- إِلَى اللَّهِ :

۳- مِنْ رَبِّكُمْ :

۵- عَلَى كُلِّ شَيْءٍ :

فعالیت سوم

این ترکیب‌ها را مانند نمونه کامل و معنا کنید.

هـ : عَلَيْهِ : براو ، برآن
 هـم : ... : ...
 کُم : ... : ...

هـ : إِلَيْهِ : به سوی او، به سویش
 ها : ... : ... ، ...
 کُم : ... : ... ، ...

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۲۰ تا ۲۲۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیات و عبارات قرآنی را کامل کنید.

۱- قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ

... ..

قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ

قطعاً ... برای ... .. ؛

۲- إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ

... است بازگشت ... ؛

۳- وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

و ... .. است.

سوره هود

ج- از صفحه ۲۲۳ قرآن کریم دو ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۲-

۱-

د- ترجمه این دو پیام زیبای قرآنی را کامل کرده، درباره آنها بیندیشید و نظر خود را برای دوستانتان بیان کنید.

خوب است آنها را حفظ کنید.

پیام قرآنی

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ هود: ۴

یونس: ۱۰۷

و ... بسیار آرزنده ... است. و ... .. است.

حروف ناخوانا (۲)

(و) واو ناخوانا

- ۱- بعد از ضمه، مانند: أُولَئِكَ أُولُوا الْأَرْحَامِ
 ۲- زیر همزه، مانند: يُؤَخِّدُ يُؤَيِّدُ فُؤَادُ يَذَرُوكُمْ
 ۳- زیر الف کوچک، مانند: حَيَوَةٌ زَكُوَةٌ صَلَوَاتِكَ

(ا) الف ناخوانا

- ۱- بعد از فتحه، مانند: أَنَا تَمُودًا هَذَا الَّذِي وَاصِبِرِ
 ۲- بعد از تنوین، مانند: عَيْنًا قَوْلًا غَفُورًا
 ۳- بعد از واو آخر کلمه، مانند: آمَنُوا كَفَرُوا كَانُوا
 ۴- الف وصل در اول کلمه، مانند: خَيْرُ الْحَاكِمِينَ فَمَنِ اهْتَدَىٰ بِالْقِسْطِ

(ل) لام ناخوانا قبل از تشدید مانند: الرِّجَالُ لِلنَّاسِ بِالصَّالِحِينَ

(ی) یاء ناخوانا

- ۱- بعد از کسره، مانند: فِي اخْتِلَافِ ذِي الطَّوْلِ
 ۲- بعد از فتحه، مانند: عَلَى الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ
 ۳- بعد از تنوین، مانند: هُدًى ضَحًى مُسَمًى مُصَلًى
 ۴- زیر همزه، مانند: هَيَّئِ قُرًى شَاطِئِ يُبَدِئِ
 ۵- زیر الف کوچک، مانند: أَعْنِي يَنْهِي أُخْرِي هَوًى

سورة هود

قَالَ يُنوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ
 فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ
 مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٦﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ
 مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنَ مِنَ الْخَاسِرِينَ
 ﴿٤٧﴾ قِيلَ يُنوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ
 وَعَلَى أُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنَّا
 عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٨﴾ تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ
 مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ
 إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِلَى عَادِ أَخَاهُمْ هودًا قَالَ يَقَوْمِ
 أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾
 يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى الَّذِي فَطَرَنِي
 أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾ وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ
 يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ
 وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا يَا هودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ
 وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

عبادت کنید ، گفت ، برادر ، خدا ، پاداش

معنا	کلمه	ردیف
من، مَم	ی	۵
...	أَعْبُدُوا	۶
...	أَجْر	۷
اندیشه نمی کنید	لَا تَعْقِلُونَ	۸

معنا	کلمه	ردیف
...	أَخ، أَخُو، أَخَا، أَخِي	۱
...	قَالَ	۲
ای	يَا	۳
...، معبود	إِلَه	۴

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها را معنا کنید.

۱- وَ إِلَىٰ عَادٍ

و ... (قوم) ...

۳- إِلَهُكُمْ

... ی ...

۵- قَالَ يَقَوْمِ

... : ...

۲- أَخَاهُم هُودًا

... (حضرت) هود

۴- أَعْبُدُوا اللَّهَ

... را ...

۶- أَفَلَا تَعْقِلُونَ

پس آیا ...

۱- يَقَوْمٍ = یا قوم = یا قومی؛ گاهی به جای ضمیر «ی»، کسره می آید؛ مانند: قَوْمٍ = قومی؛ قوم من؛ رَبِّ رَبِّي = پروردگار من

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۲۶ تا ۲۳۱ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات بالا آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن

بنویسید.

۱- اِنِّی تَوَكَّلْتُ عَلَی اللّٰهِ رَبِّیْ وَرَبِّکُمْ

... .. توکل کردم ... .. و ... .. هود، آیه ...

۲- وَ اِلَی ثَمُوْدَ اٰخَاهُمْ صٰلِحًا

... .. و (فرستادیم) ... .. را، هود، آیه ...

۳- قَالَ یَقَوْمِ اَعْبُدُوا اللّٰهَ

... .. را

عَلِیْهِ تَوَكَّلْتُ وَ اِلَیْهِ اُنِیْبُ

... .. توکل کردم و ... .. روی می آورم. هود، آیه ...

ج- از صفحه ۲۲۹ قرآن کریم دو ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۲-

۱-

د- درباره این پیام زیبا از صفحه ۲۳۱ قرآن کریم بیندیشید و خوب است آن را با توجه به معنا حفظ کرده، در

آغاز هر کاری آن را با خود زمزمه کنید.

پیام قرآنی

هود: ۸۸

وَمَا تَوْفِیْقِیْ اِلَّا بِاللّٰهِ

موفقیت من (در همه کارها) جز به باری خدا نیست.

کنعان، پسر نوح

با بدان کم نشین که صحبت بد
گرچه پاکى، تو را پلید کند
آفتابى بدین بزرگى را
لکه‌ای ابر، ناپدید کند

سنایی غزنوی

ساخت کشتی توسط حضرت نوح به پایان رسیده بود که نشانه‌های عذاب الهی آشکار شد. حضرت نوح و پیروانش سوار بر کشتی شده بودند. باران چون سیل از آسمان می‌بارید و از دل زمین نیز آب بیرون می‌زد. کم‌کم زمین به دریایی بزرگ تبدیل شد و کشتی بر روی آب شناور گشت. حضرت نوح چهار پسر داشت. سه تن از آنان ایمان آورده و بر کشتی سوار شده بودند، اما چهارمین پسرش که کنعان نام داشت ایمان نیاورده بود. پدر نگران فرزند بود. در آخرین لحظات، حضرت نوح فرزندش کنعان را که به دنبال راه نجاتی می‌گشت، صدا زد و گفت:

«کنعان! پسر! همراه ما سوار کشتی شو و با کافران مباش». اما کنعان خندید و گفت: «من به بالای کوهی پناه می‌برم که مرا از غرق شدن در امان نگاه می‌دارد».

پدر در پاسخ گفت: امروز هیچ چیزی نمی‌تواند از اجرای فرمان خداوند جلوگیری کند، مگر اینکه کسی ایمان بیاورد و خداوند به او رحم کند.

در این هنگام موج بلندی از آب، بین پدر و پسر فاصله انداخت و کنعان نیز همراه دیگر کافران غرق شد.

پسر نوح با بدان بنشست
خانندان نُبوتش گم شد
سگ اصحاب کَهفِ روزی چند
بی نیکان گرفت و مردم شد

سعدی

آیا می‌توانید بگویید چرا کنعان دعوت حضرت نوح را نادیده گرفت و ایمان نیاورد؟

قرآن را صحیح تر و زیباتر بخوانیم

دانش آموزان عزیز، بیشتر حروف عربی، مانند حروف فارسی تلفظ می‌شود، ولی برخی از این حروف، تلفظ خاص عربی دارند؛ یعنی تلفظ آنها با فارسی فرق دارد. اینک که در روخوانی قرآن مهارت لازم را کسب کرده‌اید، چه خوب است برای توانایی قرائت صحیح و زیبای قرآن، به تدریج با نحوه صحیح تلفظ حروف خاص عربی نیز آشنا شویم تا به این ترتیب، هم قرآن کریم و هم نماز را که برترین عبادت است، با قرائت صحیح و زیبا بخوانیم.

به مثال‌های زیر توجه کنید که چگونه جابه‌جا تلفظ کردن حروف، معنای کلمات را تغییر می‌دهد.

عمین (نابینایان)	آمین (امانت‌دار)
صَعید (خاک)	سَعید (سعادت‌مند)
زَلَّ (لغزید)	ذَلَّ (خوار شد)
ظَلَّ (ماندگار شد)	ضَلَّ (گمراه شد)

امسال با تلفظ صحیح حروف خاص عربی آشنا می‌شوید. سعی کنید هنگام پخش قرائت آیات به چگونگی تلفظ حرف موردنظر در آن درس خوب دقت کنید تا با تقلید و الگوگیری از آن، شما نیز بتوانید این گونه حروف را صحیح و زیبا تلفظ کنید.

خوب است بدانید که پیامبر اکرم (ص) در حدیثی فرموده‌اند که قرآن را به حالت عربی آن بیاموزید.

تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ بِعَرَبِيَّتِهِ

سورة هود

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً ۗ وَلَا يَزَالُونَ
 مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ ۗ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ
 كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ
 أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾ وَكُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ
 مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ ۗ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ ۗ وَمَوْعِظَةٌ
 وَذِكْرٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾ وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اإِعْمَلُوا
 عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَمِلُونَ ﴿١٢١﴾ وَانظُرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾
 وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ
 فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۗ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

سورة يوسف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّطِّتِكَ آيَاتِ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿١﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا
 لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ
 بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ ۗ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ
 لَمِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٣﴾ إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ
 أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ﴿٤﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

توکل کن ، انجام می دهید ، نازل کردیم ، کار ، نهان ، عبادت کن

معنا	کلمه	ردیف
از	عَنْ	۶
عمل می کنید، ...	تَعْمَلُونَ	۷
ما، مان	نا	۸
فرو فرستادیم، ...	أَنْزَلْنَا	۹
تا، امید است	لَعَلَّ	۱۰

معنا	کلمه	ردیف
غیب، ...	غَيْبٍ	۱
...، فرمان	أَمْرٍ	۲
...	أَعْبُدُ	۳
...	تَوَكَّلْ	۴
تو، تَت	كَ	۵

فعالیت دوم

این ترکیب ها را معنا کنید.

۲- غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ :

۱- وَ لِلَّهِ (وَ + لِ + اللَّهُ) :

۴- وَ تَوَكَّلْ عَلَيْهِ :

۳- فَاعْبُدْهُ (فَ + أَعْبُدْ + هُ) :

۶- إِنْ أَنْزَلْنَاهُ :

۵- عَمَّا تَعْمَلُونَ :

۸- لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ :

۷- قُرْآنًا عَرَبِيًّا :

۲- إِنْ + نَا ← إِنْنَا، إِنَّا : قطعاً ما

۱- عَمَّا = عَنْ + ما : از آنچه

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۳۲ تا ۲۳۷ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیات قرآن کریم را کامل کنید.

۱- وَاللَّهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

و... است ... و ...

۲- وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ

و... باز گردانده می شود همه ... ها؛

۳- فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ

پس ... را و ...

سوره هود

۴- وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

و نیست ... غافل ...

سوره یوسف

۵- إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

... را ... ، ...

ج- از صفحه ۲۳۷ قرآن کریم دو ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۲-

۱-

د- از صفحه ۲۳۴ قرآن کریم یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی که در دوره ابتدایی نیز آن را آموخته اید، انتخاب کنید،

در باره آن بیندیشید و نظر خود را برای دوستانتان بیان کنید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

سورة يوسف

وَاتَّبَعَتْ مَلَآءَآءَ أَبَآءِ إِبرْهِيْمَ وَاسْحَقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا
 أَنْ نُشْرِكَ بِاللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ذٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ
 وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾ يٰصَاحِبِ السِّجْنِ
 ءَآرِبَابُ مُتَّفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾
 مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
 مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلّٰهِ أَمَرَ
 الْآلَآءَ تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ
 أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾ يٰصَاحِبِ السِّجْنِ
 أَمَّا أَحَدُكُمْ فَسَقَى رَبَّهُ خَمْرًا وَآمَّا الْآخَرُ فَيُصَلِّبُ
 فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾
 وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ
 فَانْسَاهُ الشَّيْطٰنُ ذَكَرَ رَبَّهُ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ
 ﴿٤٢﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ
 سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعٌ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ
 يَآئِيهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُءْيَايَ إِن كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

قرائت نماز

با توجه به ضرورت صحت قرائت، عبارات نماز را با دقت بخوانید و سعی کنید حروف خاص عربی را صحیح تلفظ کنید.

إِسْتِغْفَارُ

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

ذکر برخاستن

بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ أَقُومُ وَأَقْعُدُ

دعای قنوت

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً

وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

تسبیحات اربعه

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

تَشَهُدُ

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ،

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ، وَرَسُولُهُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

سلام

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

إِسْتِعَاذَةُ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

سوره حمد (فاتحه)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وَلَا الضَّالِّينَ

سوره توحيد (اخلاص)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

اللَّهُ الصَّمَدُ

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

ذکر رکوع

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ

ذکر بعد از رکوع

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ

ذکر سجده

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

یک ، شکر نمی کنند ، پدران

معنا	کلمه	ردیف
...	لَا يَشْكُرُونَ	۵
یا، آبا	أُم	۶
یگانه، ...	وَاحِد	۷

معنا	کلمه	ردیف
دین، آیین	مِلَّة	۱
...، جمع آب	أَبَاء	۲
این، آن	ذَلِكَ	۳
لطف و رحمت	فَضْل	۴

فعالیت دوم

این ترکیبها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۱- مِلَّةَ آبَائِي

... ..

۲- ذَلِكْ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ

... .. است،

۳- عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ

... .. و ...

۴- أَكْثَرُ النَّاسِ

... ..

۵- اللَّهُ الْوَاحِدُ

... ..

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۳۸ تا ۲۴۳ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات بالا آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن بنویسید.

۱- وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ

و پیروی کردم ... (یعنی) حضرت ... و ... و ...

مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ

سزاوار نیست که ما هیچ چیزی را شریک خدا قرار دهیم؛

ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ

... .. و ... است

یوسف، آیه ...

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

و ... ..

یوسف، آیه ...

۲- وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

و از بین نمی‌بریم ... نیکوکاران را.

یوسف، آیه ...

۳- وَلَا جُرْأَلْآخِرَةَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

و قطعاً ... .. بهتر است ... کسانی که ایمان آوردند و تقوا داشتند.

ج- از صفحه ۲۴۲ قرآن کریم دو ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۲-

۱-

د- از صفحه ۲۴۳ قرآن کریم یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی که در دوره ابتدایی نیز آن را آموخته‌اید، انتخاب کنید.

می‌دانید که معمولاً آن را در چه زمانی می‌خوانیم. خوب است آن را با توجه به معنا به خاطر بسپارید و در زمان

مناسب بخوانید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

مسابقات قرآن

فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ بقره: ۱۴۸

در کارهای خوب از یکدیگر سبقت بگیرید.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی حافظان و قاریان کشورمان توانسته‌اند در مسابقات جهانی حفظ، قرائت و درک مفاهیم قرآن، بیش از ۴۵ رتبهٔ اول تا سوم جهان را به دست آورند. این مسابقات همه‌ساله در کشورهای ایران، سوریه، عربستان، مالزی، هندوستان و... برگزار می‌شود. خوب است بدانید هر سال مرحلهٔ اول مسابقات قرآن دانش‌آموزی در مدارس انجام می‌شود و دانش‌آموزانی که در این مسابقات امتیاز بیشتری می‌آورند، به مراحل بالاتر راه می‌یابند. شما هم اگر علاقه‌مند باشید می‌توانید با شرکت در این مسابقات، مراحل آن را به ترتیب زیر، پشت سر بگذارید. اگر به شرکت در این مسابقات علاقه‌مند هستید، از همین امروز تصمیم بگیرید از نوارهای آموزش قرائت و کتاب قرآن خود با دقت بیشتری استفاده کنید و با راهنمایی دبیر قرآن و اولیای مدرسه، برای این کار آماده شوید.

مراحل مسابقات قرآن دانش‌آموزی

کشور

استان

منطقه یا شهرستان

مدرسه

تلفظ «ح»

حرف «ح» در فارسی مانند «ه» خوانده می‌شود، ولی در قرائت قرآن، به صورت غلیظ از ته گلو تلفظ می‌گردد.
حرف «ح» در قرائت نماز پرکاربرد است، مانند :

حَيَّ الْفَلَاحِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ
أَحَدٌ سُبْحَانَ بِحَمْدِهِ وَحَدَهُ رَحْمَةٌ

اکنون این عبارات نماز را با رعایت تلفظ صحیح «ح» بخوانید :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ
سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ
وَرَحْمَةُ اللَّهِ

آیات درس را گوش کنید و ضمن توجه به صحت قرائت، به نحوه تلفظ حرف «ح» دقت کنید. شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

سورة يوسف

يُبْنِي اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوْسُفَ وَ اَخِيهِ
 وَ لَا تَأْيَسُوا مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ اِنَّهٗ لَا يَأْيَسُ مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ
 اِلَّا الْقَوْمُ الْكٰفِرُونَ ﴿٨٧﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا
 يَا اَيُّهَا الْعَزِيْزُ مَسَّنَا وَ اَهْلَنَا الضُّرُّ وَ جِئْنَا بِبِضَاعَةٍ
 مِنْ جِلَّةٍ فَاَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَ تَصَدَّقْ عَلَيْنَا اِنَّ اللّٰهَ
 يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِيْنَ ﴿٨٨﴾ قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوْسُفَ
 وَ اَخِيهِ اِذْ اَنْتُمْ جٰهِلُوْنَ ﴿٨٩﴾ قَالُوا اِنَّكَ لَآنتَ يُوْسُفَ
 قَالَ اَنَا يُوْسُفُ وَ هٰذَا اَخِي قَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا اِنَّهٗ
 مِنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٩٠﴾
 قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ اَشْرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَ اِنْ كُنَّا لَخٰطِيْئِيْنَ ﴿٩١﴾
 قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ
 وَ هُوَ اَرْحَمُ الرَّحْمِيْنَ ﴿٩٢﴾ اذْهَبُوا بِقَمِيصِيْ هٰذَا فَالْقُوْهُ
 عَلٰى وَجْهِ اَبِيْ يٰٓاَتِ بَصِيْرًا وَ اَتُوْنِيْ بِاَهْلِكُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٩٣﴾
 وَ لَمَّا فَصَلَتِ الْعِيْرُ قَالَ اَبُوْهُمْ اِنِّيْ لَآ جِدُ رِيْحَ يُوْسُفَ لَوْلَا
 اَنْ تُفَنِّدُوْنَ ﴿٩٤﴾ قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِيْ ضَلٰلِكَ الْقَدِيْمِ ﴿٩٥﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

این، تو، نیکوکار، شما، بسیار آمرزنده، گفتند، آیا، گناهان، نادان

معنا	کلمه	ردیف
...	مُحْسِن	۶
...	غَفُور	۷
...	قالوا	۸
قطعاً	لَ	۹

معنا	کلمه	ردیف
...	أَ، هَل	۱
...	أَنْتُمْ	۲
...، بی خرد	جاهل	۳
...	أَنْتَ	۴
...	هَذَا	۵

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها را معنا کنید.

۱- مِنْ يُوْسُفَ وَ آخِيهِ : از ... و ...

۲- أَيْنَكَ لَأَنْتَ يُوْسُفَ : ... همان ... هستی؟

۳- وَ هَذَا آخِي : ... من است.

۴- أَجَرَ الْمُحْسِنِينَ :

۵- قالوا يَا بَنَانَا :

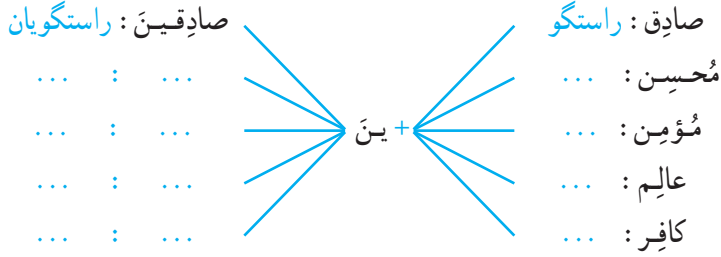
۶- هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ :

۱- در جمله‌هایی که «إِنَّ» به کار می‌رود، معمولاً حرف «لَ» نیز برای تأکید بیشتر می‌آید؛ اما نیازی به ترجمه آن نیست.

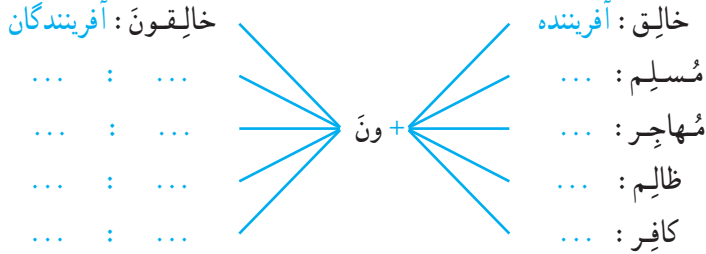
۲- همان‌طور که می‌دانید «أَب» یعنی پدر، این کلمه نیز مانند «أَخ» به صورت‌های «أَبُو، أَبَا، أَبِي» نیز به کار می‌رود و به همان معنای «پدر»

است (آبانا = آبا + نا : پدر ما).

این ترکیب‌ها را مانند نمونه کامل و ترجمه کنید.

این ترکیب‌ها را مانند نمونه کامل و ترجمه کنید.

این قاعده ساده و پرکاربرد را با استفاده از دو فعالیت فوق کامل کرده و به خاطر بسپارید.

هرگاه به آخر کلمه‌ای «... یا ...» اضافه شود، آن کلمه به صورت ... معنا می‌شود.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۴۴ تا ۲۴۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیات و عبارات قرآنی را کامل کنید.

۱- قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جُهْلُونَ ﴿٨٩﴾

... : ... دانستید چه کردید با ... و ... هنگامی که ... بودید؟!

۲- قَالُوا أَيْنَ نَتَّبِعُ لَأَنَّكَ لَآتٍ يُونُسُ

... : ... همان ... هستی؟

قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي ...

... : من ... هستم و ... من است.

... فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

... از بین نمی برد ... را.

ج- از صفحه ۲۴۸ قرآن کریم سه اسم که با «ون» یا «ین» جمع بسته شده است، نوشته و معنا کنید.

۱- ۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۲۴۶ قرآن کریم یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی انتخاب کنید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

سورة ابراهيم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّكُوبِ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾
اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ
مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا
عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
أُولَٰئِكَ فِي ضَلٰلٍ بَعِيدٍ ﴿٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ
إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ
وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤﴾ وَلَقَدْ
أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِ وَذَكَرَهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ
أذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ
يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدَّبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ
وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

دل‌ها ، سخت ، تاریکی‌ها ، بی‌ایمان

معنا	کلمه	ردیف
راه	صِرَاط	۵
عزتمند، شکست‌ناپذیر	عَزِيز	۶
وای بر	وَيْل	۷
...	شَدِيد	۸

معنا	کلمه	ردیف
قلب‌ها، ...	قُلُوب	۱
...	ظُلُمَات	۲
کافر، ...	كَافِر	۳
اجازه	إِذْن	۴

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۱- كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ : ۲- إِلَيْكَ :

۳- مِنَ الظُّلُمَاتِ : ۴- إِلَى النَّوْرِ :

۵- وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِينَ : ۶- مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ :

۱- از آنجا که کلمه «وویل» را «وای بر» معنا می‌کنیم، دیگر نیازی نیست حرف «لِ» معنا شود.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۵۰ تا ۲۵۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات بالا آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را در مقابل آن

بنویسید.

۱- قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ
رعد، آیه ...

... : ... است ... و ... مقتدر است.

۲- أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ
رعد، آیه ...

بدانید (فقط) باید ... آرام می‌گیرد ...

۳- أَلَمْ نَكْتُبْ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
الف لام را، ... سی که ... را ... تا خارج کنی ... را ...

إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ
ابراهیم، آیه ...

... به ... به سوی ... (خداوند) ... ستوده

ج- از صفحات ۲۵۱ و ۲۵۳ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- از صفحات ۲۵۰ تا ۲۵۲ قرآن کریم یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی انتخاب کنید. (می‌توانید از تمرین‌های قبل

نیز استفاده کنید). پیام انتخاب شده خود را با توجه به معنای آن حفظ کنید، درباره آن بیندیشید و نظر خود را

در کلاس برای دوستان خود بیان کنید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

خواندن روزانه قرآن کریم

فَاقْرَأُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ مُرْتَلِّينَ ۚ ۲۰
تا آنجا که می‌توانید قرآن بخوانید.

در طول سال‌هایی که من در خدمت امام خمینی (قُدَس سِرُّهُ) بودم همواره می‌دیدم که امام توجه خاصی به قرآن داشتند، یک بخش از توجه ایشان مربوط به قرائت قرآن بود. ایشان یکی از وظایف خود را، مانند نمازهای واجب روزانه، قرائت قرآن قرار داده بودند و همیشه این کار را انجام می‌دادند که گاهی به پنج نوبت نیز می‌رسید و این توجه و سعی ایشان باعث شده بود که در هر ماه سه بار قرآن را ختم کنند. در خانه هم مرتب به فرزندان سفارش می‌کردند که قرآن را فراموش نکنند و استمرار بر خواندن روزانه قرآن کریم داشته باشند. گاهی وارد اتاق می‌شدم، می‌دیدم ایشان هنگام قرائت توقف می‌کردند و به افرادی که خدمت ایشان بودند نکات لطیفی را از قرآن با زبان ساده بیان می‌کردند.

آیت الله محمدرضا توسلی^۱

۱- مرحوم آیت الله توسلی از شاگردان و یاران صدیق و نزدیک حضرت امام خمینی قُدَس سِرُّهُ بودند.

تلفظ «ع»

حرف «ع» در فارسی مانند «أ» خوانده می‌شود، ولی در قرائت قرآن، به صورت غلیظ از ته گلو تلفظ می‌گردد.

حرف «ع» در قرائت نماز پرکاربرد است، مانند:

عَلَى الْعَالَمِينَ نَعْبُدُ نَسْتَعِينُ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ
الْعَظِيمِ سَمِعَ الْأَعْلَى أَقْعُدُ عَبْدُهُ عَلَيْكُمْ

اکنون این عبارات نماز را با توجه به تلفظ صحیح «ع» بخوانید:

رَبِّ الْعَالَمِينَ

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ

آیات درس را گوش کنید و ضمن توجه به صحت قرائت، به نحوه تلفظ حرف «ع» دقت کنید. شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

سورة ابراهيم

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي
 وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾ رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّونَ
 كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي
 فَإِنَّكَ غَافِرٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾ رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ
 غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِندَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ
 فَاجْعَلْ أَفْعَدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ
 لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نَعْلَمُ
 وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٣٨﴾
 الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
 إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ
 وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ
 وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهُ
 غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ
 تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾ مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ
 لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْعَدَتْهُمْ هَوَاءَ ﴿٤٣﴾

خواندن در گروه، استماع و فردخوانی
 کلمات دارای «ع» را در آیات درس و نیز در عبارات نماز (صفحه ۳۶) درست و زیبا تلفظ کنید.

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

دعا، نماز، آسمان، باایمان، پدر و مادرم، روز، می‌دانی،
سپاس و ستایش، شنوا

معنا	کلمه	ردیف
فرزند، نسل	ذُرِّيَّةٌ	۶
درخواست	دُعَاءٌ	۷
...	يَوْمٌ	۸
...	وَالِدَيَّ	۹
مؤمن، ...	مُؤْمِنٍ	۱۰

معنا	کلمه	ردیف
...	سَّمَاءٌ	۱
...	حَمْدٌ	۲
...	سَمِيعٌ	۳
برپاکننده	مُقِيمٌ	۴
...	صَلَاةٌ	۵

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ :

۴- وَ لِوَالِدَيَّ :

۶- وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي :

۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ :

۳- مُقِيمَ الصَّلَاةِ :

۵- وَ لِلْمُؤْمِنِينَ :

۷- فِي السَّمَاءِ :

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۵۶ تا ۲۶۱ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی از سوره ابراهیم را کامل کنید.

۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ

..... است ..... بخشید به ... در کهنسالی ... و ... را؛

۲- إِنْ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿۴۱﴾

..... است.

۳- رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي

... قرار بده مرا ... و نیز ... مرا؛

۴- رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿۴۲﴾

... و بپذیر ... را

۵- رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿۴۳﴾

... بیا مرز مرا و ... و ... را ... که برپا می شود حساب (روز قیامت).

ج- از صفحه ۲۵۸ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۱-

۲-

۳-

د- در صفحه ۲۶۰ قرآن کریم، حضرت ابراهیم (ع) از خدا می خواهد که او و پدر و مادرش را بیا مرزد، این

آیه را همراه با ترجمه بنویسید و سعی کنید آنها را حفظ کرده و با توجه به معنا در قنوت نمازهای خود بخوانید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

۱- رَبَّنَا = یا رَبَّنَا: ای پروردگار ما، پروردگارا!

۲- رَبِّي (یا رَبِّي): ای پروردگار من، پروردگارا!

۳- دُعَاءٍ = دُعَائِي: دعای من

سورة الحجر

قَالَ يَا بَلِيسُ مَا لَكَ أَلا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ لِمَ أَكُنْ
 لِأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمِيمٍ مَسْنُونٍ ﴿٣٣﴾
 قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾ وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ
 إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾
 قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٧﴾ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾
 قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ
 أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾ قَالَ هَذَا
 صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ
 إِلَّا مَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ
 أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾ لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ
 مَقْسُومٌ ﴿٤٤﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾
 أُدْخِلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ ﴿٤٦﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ
 مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٧﴾ لَا يَمَسُّهُمْ
 فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾ نَبِيِّ عِبَادِي أَنِّي
 أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بیاورید.

بندگان ، افراد با تقوا ، چشمه ها ، بهشت ها ، کیفر

معنا	کلمه	ردیف
...، جمع عین	عُیُون	۴
...، عذاب	عَذَاب	۵
دردناک	أَلِيم	۶

معنا	کلمه	ردیف
...، جمع عَبد	عِبَاد	۱
...	مُتَّقِینَ	۲
...، جمع جَنَّة	جَنَّات	۳

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۱- إِنَّ عِبَادِي :

۲- إِنَّ الْمُتَّقِينَ :

۳- فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ :

۴- الْعَذَابُ الْأَلِيمُ :

جدول زیر را مانند نمونه، کامل کنید.

معنا	جمع	معنا	مفرد
بهشت‌ها، باغ‌ها	جَنَّات	بهشت، باغ	جَنَّة
... ، ...	...	نشانه، آیه	آيَة
...	...	میوه	تَمْرَة
...	...	زن مؤمن	مُؤْمِنَة

نتیجه می‌گیریم : معمولاً کلماتی که آخر آنها «...» است، پس از حذف «...» و اضافه کردن

((...)) جمع بسته می‌شوند.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۶۲ تا ۲۶۷ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات بالا آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن

بنویسید.

۱- إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ **حجر: آیه...**

... .. و ... سارها هستند.

۲- أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ **حجر: آیه...**

داخل ... شوید با سلامتی و امنیت.

۳- خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ **نحل: آیه...**

... .. و ... را ... ..

ج- از صفحه ۲۶۳ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- در صفحه ۲۶۴ قرآن کریم، خداوند به پیامبر اسلام می فرماید: به بندگان من خبر بده که من بسیار آمرزنده و مهربان هستم. این پیام زیبا و نویدبخش خداوند را پیدا کرده و همراه با ترجمه بنویسید. آن را به خاطر بسپارید تا همیشه به رحمت بی پایان خدا امیدوار باشید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

بهار دل‌ها

وَنُنزِلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ

و از قرآن آنچه شفا و رحمت است برای مؤمنان نازل می‌کنیم.

إسراء، ۸۲

حضرت علی علیه السلام می‌فرماید :

تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ رَبِيعُ الْقُلُوبِ

قرآن را یاد بگیرید؛ زیرا که آن بهار دل‌هاست؛

وَاسْتَشْفُوا بِنُورِهِ فَإِنَّهُ شِفَاءُ الصُّدُورِ

و از نور آن شفا بخواهید؛ زیرا درمان دل‌هاست؛

وَ أَحْسِنُوا تِلَاوَتَهُ فَإِنَّهُ أَنْفَعُ الْقَصَصِ

و آن را نیکو تلاوت کنید که سودمندترین سرگذشت‌هاست.

تلفظ «غ» و «ق»

دو حرف «غ» و «ق» در فارسی گاه به جای یکدیگر خوانده می‌شود، ولی در قرائت قرآن «غ» به صورت نرم و قابل کشش تلفظ می‌شود.

مانند: **غَيْرِ الْمَغْضُوبِ أَسْتَغْفِرُ**

اما «ق» به صورت محکم و غیرقابل کشش، از ته گلو تلفظ می‌گردد.

مانند: **قَدْ قَامَتِ الْمُسْتَقِيمِ قُلْ**

این عبارات نماز را با توجه به تلفظ صحیح «غ» و «ق» بخوانید:

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ

قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ أَقُومُوا وَقَعُدُوا

آیات درس را گوش کنید و ضمن توجه به صحت قرائت، به نحوه تلفظ «غ» و «ق» دقت کنید. شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

سورة النحل

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٥﴾
 وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴿٦﴾
 وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِالْغَيْهِ إِلَّا لِيُبَشِّقَ الْأَنْفُسَ
 إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٧﴾ وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ
 لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾ وَعَلَى اللَّهِ
 قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَيْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾
 هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ
 فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾ يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ
 وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ
 يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾ وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
 وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾
 وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
 لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣﴾ وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا
 طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ
 مَوَازِرَ فِيهِ وَلِيَبْتَلِيَكُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

فکر می‌کنند ، زیتون ، درختان خرما ، ستارگان ، میوه‌ها ، کشت ،
تعقل و اندیشه می‌کنند

معنا	کلمه	ردیف
جمع نَمْرَة، ...	تَمْرَات	۵
...	يَتَفَكَّرُونَ	۶
جمع نَجْم، ...	نُجُوم	۷
...	يَعْقِلُونَ	۸

معنا	کلمه	ردیف
زراعت، ...	زَّرْع	۱
...	زَيْتُون	۲
جمع نَخْل، ...	نَخِيل	۳
جمع عَنَب، درختان انگور	أَعْنَاب	۴

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- وَ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ :

۱- وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ :

۴- لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ :

۳- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً :

۵- لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ :

۱- هرگاه پس از یک اسم مانند «قوم» یک فعل مانند «يَتَفَكَّرُونَ» بیاید معمولاً در ترجمه، بین آن دو از حرف ربط « که » استفاده می‌کنیم (برای گروهی که فکر می‌کنند).

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۶۸ تا ۲۷۳ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه آیات ۱۱ تا ۱۲ سوره نحل را کامل کنید.

۱- **يُنَبِّئُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالتَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ**

می‌رویاند ... با آب باران، ... و ... و ... و ... را

۲- **وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ**

و ... ؛

۳- **إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ**

... است، ... ؛

۴- **وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ**

و در خدمت شما قرار داد ... و ... و ... را

۵- **وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ**

و ... رام ... هستند؛

۶- **إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ**

... است ... ؛

ج- از صفحه ۲۷۳ قرآن کریم، سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۲-

۱-

۳-

د- از صفحه ۲۶۹ قرآن کریم، یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی دربارهٔ اینکه نعمت‌های خدا بی‌شمار است،

جست‌وجو کنید. در دورهٔ ابتدایی نیز با این پیام آشنا شده‌اید. آیا می‌توانید عبارت دیگری را نیز به عنوان پیام

انتخاب کنید؟

پیام قرآنی

پیام قرآنی دربارهٔ نعمت‌های خدا:

ترجمه:

پیام دوم:

ترجمه:

سورة النحل

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً
 نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا
 لِلشَّرِبِينَ ﴿٦٦﴾ وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
 سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ وَأَوْحَى
 رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا
 يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾ ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا
 يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ
 وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا
 إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾ وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ
 فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِي رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ
 سَوَاءٌ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧١﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
 أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ
 مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٢﴾

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

زنبور عسل ، کوه‌ها ، درخت ، وحی کرد ، درمان ، خانه‌ها

معنا	کلمه	ردیف
...	شَجَر، شَجَرَة	۵
گوناگون	مُخْتَلِف	۶
جمع لون، رنگ‌ها	ألوان	۷
...	شِفَاء	۸

معنا	کلمه	ردیف
...	أَوْحَى	۱
...	نَحْل	۲
جمع جَبَل، ...	جِبَال	۳
جمع بَيْت، ...	بُيُوت	۴

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۱- وَ أَوْحَى رَبُّكَ :

۲- إِلَى النَّحْلِ :

۳- مِنَ الْجِبَالِ :

۴- وَمِنَ الشَّجَرِ :

۵- مُخْتَلِفُ الْوَانِئِ : ... است ... ۶- فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ : ..... است.

۱- همان‌طور که تاکنون آموخته‌اید گاهی لازم است در پایان ترجمه یک عبارت قرآنی از فعل‌هایی مانند «است، هستم، هستی، بود، بودید، بودند و...» استفاده کرد. از آنجا که شما با زبان فارسی آشنا هستید، به راحتی می‌توانید فعل مناسب این‌گونه جمله‌ها را تشخیص دهید.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۷۴ تا ۲۷۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات بالا آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط به هر یک را

مقابل آن بنویسید.

۱- وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ...

و ... است ... و ...

نحل، آیه ...

۲- إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ...

نحل، آیه ...

۳- وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا ...

و ... قرار داد ... محل سکونت و آرامش.

نحل، آیه ...

۴- إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ ...

... امر می کند به ... و ...

نحل، آیه ...

ج- از صفحه ۲۷۷ یا ۲۷۸ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- در صفحه ۲۷۸ قرآن کریم آیه ای که به ما می آموزد قبل از خواندن قرآن «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»

بگویم، آمده است، این آیه را یافته، همراه با ترجمه آن بنویسید. سعی کنید همیشه هنگام خواندن قرآن این ادب

قرائت را رعایت کنید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

روشنگر راه زندگانی

آیاتِ هدایت است قرآن
حاصل شود از عمل به قرآن
هر کس که کند عمل به قرآن
گلزارِ بهشت منزل اوست
روشنگر راه زندگانی است

اعجاز نبوت است قرآن
خیر دو جهان برای انسان
فرمود پیغمبر: ای مسلمان!
قرآن همه عمر با دل اوست
قرآن که پیام آسمانی است

حیدر علی چاکلیا (صان)

تلفظ «ث»

حرف «ث» در فارسی مانند «س» خوانده می‌شود، ولی در قرائت قرآن، به صورت نوک زبانی؛ یعنی قرار دادن زبان بین دندان، تلفظ می‌گردد.

مانند: التَّكَاثُرُ الْكُوْثَرَ ثُمَّ الْمَبْثُوثِ

اکنون این آیات را با رعایت تلفظ صحیح «ث» بخوانید:

أَلِهَآكُمُ التَّكَاثُرُ

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُوْثَرَ

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ

آیات درس را گوش کنید و ضمن توجه به صحت قرائت، به نحوه تلفظ حرف «ث» دقت کنید. شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ
 الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿٩﴾ وَأَنَّ الَّذِينَ
 لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٠﴾
 وَيَدْعُ الْإِنْسَانَ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ
 عَجُولًا ﴿١١﴾ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ
 وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ
 وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلُّ شَيْءٍ فَصَلْنَاهُ
 تَفْصِيلًا ﴿١٢﴾ وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا ﴿١٣﴾ اقْرَأْ كِتَابَكَ
 كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾ مَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا
 يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
 وِزْرَ أُخْرَىٰ ﴿١٥﴾ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾
 وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ
 عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ
 مِنْ بَعْدِ نُوحٍ ﴿١٧﴾ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿١٧﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

عمل می کنند ، بشارت و مژده می دهد ، ایمان می آورند ،
کسانی که ، کارهای خوب ، هدایت می کند ، بزرگ ، آخرت

معنا	کلمه	ردیف	معنا	کلمه	ردیف
که، اینکه، قطعاً	أَنَّ	۵	...	يَهْدِي	۱
...	كَبِيرٌ، كَبِيرَةٌ	۶	...	الَّذِينَ	۲
...	يُؤْمِنُونَ	۷	انجام می دهند، ...	يَعْمَلُونَ	۳
...، قیامت	آخِرَةٌ	۸	...	صَالِحَاتٍ	۴

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ :

۱- إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ :

۴- لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ :

۳- أَجْرًا كَبِيرًا :

۵- عَذَابًا أَلِيمًا :

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۸۰ تا ۲۸۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه آیات ۹ و ۱۰ سوره اسراء را کامل کنید.

۱- اِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ اَقْوَمُ

..... به چیزی که آن چیز درست‌ترین و ماندگارترین است.

۲- وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ

و بشارت می‌دهد به .....

۳- اَنْ لَهُمْ اَجْرًا كَبِيرًا

.....

۴- وَاَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ

.....

۵- اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا

آماده کردیم .....

ج- از صفحه ۲۸۱ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۱- ۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۲۸۴ قرآن کریم یک پیام زیبا و کوتاه درباره پدر و مادر یافته و همراه با معنای آن بنویسید. این

پیام را به خاطر بسپارید و سعی کنید به این پیام الهی عمل کنید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

سورة الإسراء

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا
 وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خِلفَكَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٦﴾ سُنَّةَ مَنْ قَدْ
 أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾
 أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ
 إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ
 نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴿٧٩﴾
 وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ
 صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا ﴿٨٠﴾ وَقُلْ
 جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨١﴾
 وَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ
 وَلَا يَزِيدُ الظُّلْمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾ وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ
 أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا ﴿٨٣﴾
 قُلْ كُلُّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ
 أَهْدَىٰ سَبِيلًا ﴿٨٤﴾ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ
 مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

روشن ، بگو ، ستمگران ، دشمن ، پوچ و بیهوده

معنا	کلمه	ردیف
ظالمان، ...	ظَالِمِينَ	۴
...	عَدُوًّا	۵
آشکار، ...	مُبِين	۶

معنا	کلمه	ردیف
...	قُل	۱
باطل، ...	بَاطِل	۲
بود، است	كَانَ	۳

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ :

۱- وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ :

۴- كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا :

۳- إِنَّ فَضْلَهُ :

۶- عَدُوًّا مُّبِينًا :

۵- إِنَّ الشَّيْطَانَ :

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۸۶ تا ۲۹۱ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات بالا آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن

بنویسید.

۱- إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا **إسراء، آیه ...**

..... دشمنی آشکار.

۲- إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَنٌ **إسراء، آیه ...**

..... (ای شیطان) ... .. هیچ تسلطی.

۳- إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا **إسراء، آیه ...**

..... (خدا) ... ..

۴- إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا **إسراء، آیه ...**

..... (ای پیامبر) ... (و بسیار).

ج- از صفحه ۲۹۱ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۱- _____ ۲- _____ ۳- _____

د- از صفحه ۲۹۰ قرآن کریم یک پیام قرآنی کوتاه و زیبا درباره بیروزی حق بر باطل یافته و آن را همراه با ترجمه بنویسید. آیا خاطره‌ای درباره این پیام دارید یا از دیگران شنیده‌اید؟ آن را برای دوستانتان در کلاس تعریف کنید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

طوفانی در دریا، طوفانی در دل

مسلمانان مکه را فتح کردند و پیامبر اکرم (ص) همه مردم این شهر، به جز چند نفر را، مورد بخشش قرار داد. عکرمه یکی از آن چند نفر بود؛ زیرا دین خدا و پیامبر را مسخره کرده و مسلمانان را بسیار آزار داده بود. از این رو، پس از فتح مکه، از این شهر فرار کرد و راه کوه و بیابان در پیش گرفت. او از ترس جانش شب‌ها راه می‌رفت و روزها پنهان می‌شد و همواره در فکر این بود که چگونه می‌تواند از دست مسلمانان جان سالم به در برد.

روزی به کنار دریا رسید. سوار بر کشتی شد و با خود گفت: بالأخره نجات پیدا کردم، چون کشتی به وسط دریا رسید شب شده بود و تاریکی همه جا را فرا گرفته بود. ابر و باد و دریا به هم پیچیدند. ستارگان ناپدید شدند و رعد و برقی ترسناک در گرفت. کشتی در دل موج‌ها از این سو به آن سو می‌رفت. مسافران از ترس فریاد می‌زدند و کمک می‌طلبیدند. سرانجام یکی از آنان گفت: «ای مردم، بیایید در این دل شب، بت‌ها را رها کنیم و دست به دامان لطف «خدا» بزنیم که از آن خدایان ساختگی و بت‌ها کاری ساخته نیست».

همزمان با طوفان دریا، در قلب عکرمه نیز آشوب و طوفانی به پا شد. او هم از گذشته خویش نادم و پشیمان گشت. در این حال گفت: «خدایا، من با تو عهد و پیمان می‌بندم که اگر مرا از این طوفان نجات دهی، به سراغ محمد بروم و به آیین او ایمان آورم؛ چرا که او بسیار مهربان و کریم است.» آن شب، سرانجام خدا به سرنشینان کشتی رحم کرد و عکرمه نیز نجات یافت. خدمت پیامبر اسلام آمد، اظهار پشیمانی کرد و مسلمان شد. پیامبر نیز با مهربانی او را پذیرفت و از گناهانش درگذشت. در این هنگام آیه زیر نازل شد:

وَ إِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظَّلْلِ
دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ

و چون (دریا طوفانی شود و) موج‌های بلند همچون ابرها

آنها (مردم) را فراگیرد، در آن حال خدا را با اخلاص می‌خوانند.

لقمان: ۳۲

عکرمه بعدها در صف لشکریان اسلام قرار گرفت و در یکی از جنگ‌ها به شهادت رسید.

تلفظ «ص»

حرف «ص» در فارسی مانند «س» خوانده می‌شود، ولی در قرائت قرآن، به صورت درشت و پر، با تکیه به گلو تلفظ می‌گردد.

مانند: الصَّلَاةِ الصِّرَاطِ الصَّامِدُ صَلِّ

اکنون این آیات را با رعایت تلفظ صحیح «ص» بخوانید:

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

اللَّهُ الصَّامِدُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

آیات درس را گوش کنید و ضمن توجه به صحت قرائت، به نحوه تلفظ حرف «ص» دقت کنید. شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

سورة الكهف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ۗ ﴿١﴾ قِيَمًا لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِمَّنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ۗ ﴿٢﴾ مَكِينٍ فِيهِ أَبَدًا ۗ ﴿٣﴾ وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۗ ﴿٤﴾ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ۚ إِنَّ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ۗ ﴿٥﴾ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ بِنَفْسِكَ عَلَى آثَارِهِمْ ۚ إِنَّ لِمُؤْمِنُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ۗ ﴿٦﴾ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۗ ﴿٧﴾ وَإِنَّا لَجُعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ۗ ﴿٨﴾ أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ۗ ﴿٩﴾ إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ۗ ﴿١٠﴾ فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ۗ ﴿١١﴾ ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا ۗ ﴿١٢﴾

صفحه های ۲۹۳ و ۲۹۴ قرآن کامل

خواندن در گروه، استماع و فرخوانی

کلمات دارای «ص» را در آیات درس و نیز عبارات نماز (صفحه ۳۶) درست و زیبا تلفظ کنید.

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

غار ، مُهَيَّا كُن ، نازل کرد ، بهتر ، زینت

معنا	کلمه	ردیف
وقتی که، هنگامی که	إِذْ	۵
...	كَهْفٍ	۶
بیخس به، بده به	أَتِ	۷
نزد	لُدُنْ	۸

معنا	کلمه	ردیف
...، فروفرستاد	أَنْزَلَ	۱
قرار دادیم	جَعَلْنَا	۲
...، زیبایی	زِينَةَ	۳
...، بهترین	أَحْسَنَ	۴

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

- ۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ :
- ۲- الَّذِي أَنْزَلَ عَلَىٰ عَبْدِهِ الْكِتَابَ :
- ۳- إِنَّا جَعَلْنَا :
- ۴- مَا عَلَى الْأَرْضِ :
- ۵- زِينَةً لَهَا :
- ۶- إِلَى الْكَهْفِ :
- ۷- فَقَالُوا رَبَّنَا :
- ۸- أَتِنَا مِنْ لَدُنْكَ :

۱- همان‌طور که می‌دانی دو ضمیر «ه» و «ها» به معنای «او، آن، شس» است، با دقت در معنای عبارات، به راحتی می‌توان حدس زد که بهتر است در ترجمه، کدام یک از این معناها را به کار برد.

۲- ما : آنچه

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۹۲ تا ۲۹۷ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیات سوره کُهِف را کامل کنید.

۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ

وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ﴿۱﴾

و در آن هیچ گونه نادرستی و ناراستی قرار نداد.

۲- إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا

۳- لِنَبْلُوهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴿۷﴾

تا بیازماییم ... را که کدام یک از ... ، ... عمل را دارند.

۴- إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ

... پناه گرفتند جوانان ... ؛

۵- فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ﴿۱۰﴾

ج- از صفحه ۲۹۶ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۲۹۴ قرآن کریم یک پیام کوتاه و زیبای قرآنی انتخاب کنید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

سورة الكهف

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَقِيَّةُ الصُّلْحَةُ
 خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾ وَيَوْمَ نُسِيْرُ الْجِبَالَ
 وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾
 وَعُرِضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ
 أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٨﴾
 وَوَضَعَ الْكِتَابَ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ
 وَيَقُولُونَ يُوَيْلِنَا مَا لِي هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً
 وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا ۚ وَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا ۚ
 وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ
 فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ۗ
 أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ
 بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾ مَا أَشْهَدْتُهُمْ خَلْقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ ۚ وَمَا كُنْتُمْ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ
 عَضُدًا ﴿٥١﴾ وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ
 فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ﴿٥٢﴾

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

گفتیم ، کوچک ، سجده کردند ، عمل کردند ، ظلم نمی کند

معنا	کلمه	ردیف
... ، ستم نمی کند	لَا يَظْلِمُ	۵
کسی، یکتا، یگانه	أَحَدٌ	۶
...	قُلْنَا	۷
...	سَجَدُوا	۸

معنا	کلمه	ردیف
می گویند	يَقُولُونَ	۱
...	صَغِيرٌ، صَغِيرَةٌ	۲
یافتند	وَجَدُوا	۳
... ، انجام دادند	عَمِلُوا	۴

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ :

۱- وَ وَجَدُوا مَا عَمِلُوا :

۴- فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ :

۳- وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ :

۶- خَلَقَكَ :

۵- هَذَا الْكِتَابِ :

۱- همان‌طور که می‌دانید حرف «لِ» به معنای «برای» است؛ اما هرگاه این حرف بعد از فعل‌های «قَالَ، قَالُوا، قُلْ، يَقُولُونَ و...» بیاید در فارسی «به» معنا می‌شود و نه «برای»؛ مانند: و قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ: و گفت موسیٰ به قومش.

۲- کتاب به معنای مکتوب و نوشته است و گاهی در قرآن به معنای کارنامه عمل انسان در روز قیامت به کار رفته است.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۲۹۸ تا ۳۰۳ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات بالا آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن بنویسید.

۱- أَكْفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ

کَهِف، آيَةُ ...

... کافر شدی ... خاک؟! ...

۲- لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

کَهِف، آيَةُ ...

... هیچ توان و قدرتی ... از ...

۳- وَيَقُولُونَ يُؤْتِلَتْنَا مَالِ هَذَا الْكِتَابِ

و ... ای وای بر ما چیست ...

لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا

جا نمانده است هیچ چیز ... و ... جز آن که به حساب آمده است آن،

وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا

و .....

کَهِف، آيَةُ ...

وَلَا يَظُنُّمْ رَبُّكَ أَحَدًا

و ... به هیچ ...

ج- از صفحه ۳۰۰ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۱- از صفحه ۲۹۸ قرآن کریم یک پیام کوتاه و زیبای قرآنی را که بیان می کند همه قدرت ها و نیروها از خداوند

سرچشمه می گیرد، انتخاب کنید. این پیام بر معنا را حفظ کنید. به نظر شما خوب است در چه زمان هایی این پیام

را به خاطر بیاوریم و با خود زمزمه کنیم؟

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

نماز در اتاق ژنرال

بخوانم تا پیش از آمدن ژنرال خواندن نماز تمام شده باشد. به گوشه‌ای از اتاق ژنرال رفتم و روزنامه‌ای را که در آنجا بود برداشتم و روی زمین پهن کردم. مُهرم را از جیبم درآوردم و مشغول خواندن نماز شدم. در حال خواندن نماز بودم که ژنرال وارد اتاق شد. با خود گفتم: چه کنم؟ نمازم را ادامه دهم و یا آن را قطع کنم؟ بالاخره تصمیم گرفتم نماز را ادامه دهم، چون هر چه خدا بخواهد همان خواهد شد.

نماز را تمام کردم و در حالی که بر روی صندلی می‌نشستم از ژنرال به خاطر اینکه معطل شده بود، عذرخواهی کردم. ژنرال، پس از چند لحظه سکوت، از من پرسید: چه می‌کردی؟! گفتم: عبادت می‌کردم.

گفت: بیشتر توضیح بده. گفتم: دین اسلام به ما مسلمانان دستور می‌دهد که در ساعت‌های خاصی از شبانه‌روز، با خداوند مناجات کنیم و نام این عبادت، نماز است. زمان آن عبادت فرا رسیده بود. من از نبودن شما در اتاق استفاده کردم و نمازم را خواندم. ژنرال نگاه عمیقی به من کرد و گفت: پس این گزارش‌هایی که در پرونده‌ات نوشته‌اند به دلیل همین کارهایت بوده است! گفتم: شاید!

نمی‌دانم خداوند به خاطر این نماز چه اثری در دل او گذاشت که قلم خودنویسش را برداشت و گواهینامه‌ خلبانی مرا امضا کرد.

آن روز به اولین جای خلوتی که رسیدم به پاس این نعمت بزرگی که خداوند به من داده بود، دو رکعت نماز شکر خواندم.

دوره‌ خلبانی من در آمریکا تمام شده بود و بهترین نمرات را در امتحانات پروازی به‌دست آورده بودم، ولی به خاطر گزارش‌هایی که در پرونده‌ام وجود داشت، گواهینامه‌ خلبانی برایم صادر نمی‌شد. سرانجام روزی به دفتر رئیس دانشگاه، که یک ژنرال آمریکایی بود، احضار شدم. به اتاقش رفتم و احترام گذاشتم. او از من خواست که بنشینم. پرونده‌ام در مقابل او روی میز بود. ژنرال آخرین فردی بود که باید نسبت به قبول و یا رد شدنم در خلبانی نظر می‌داد. او پرسش‌هایی کرد که من پاسخ دادم. از سؤال‌های ژنرال برمی‌آمد که نظر خوبی نسبت به من ندارد.

ناگهان در اتاق به صدا درآمد و منشی ژنرال وارد شد و پس از احترام از او خواست تا برای کار مهمی از اتاق خارج شود. با رفتن ژنرال من مدتی در اتاق تنها ماندم، به ساعت نگاه کردم؛ وقت نماز ظهر بود. با خود گفتم ای کاش در اینجا نبودم و می‌توانستم نمازم را در اول وقت بخوانم. انتظارم برای آمدن ژنرال طولانی شد. اندیشیدم که هیچ کاری مهم‌تر از نماز نیست. با خود گفتم خوب است نمازم را همین جا

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ

از میان مؤمنان مردانی هستند که به آنچه با خدا عهد بستند صادقانه وفا کردند؛

فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَحْبَهُ، وَ مِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ، وَ مَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا

برخی از آنان به شهادت رسیدند و برخی از آنها در انتظارند و هرگز عقیده خود را تغییر ندادند.

احزاب: ۲۳

شجاعت‌های بسیاری نشان داد و با هوایمای جنگی خود بسیاری از هوایماهای دشمن را سرنگون کرد. این رزمنده‌ دلیر سرانجام در روز عید قربان سال ۱۳۶۶ به شهادت رسید و از خود حماسه‌ای جاوید باقی گذاشت.

خاطره‌ای که خواندید از سرلشگر شهید خلبان عباس بابایی، یکی از شجاع‌ترین خلبانان نیروی هوایی بود. او دوره‌ خلبانی را پیش از پیروزی انقلاب اسلامی در آمریکا به پایان رساند. شهید بابایی در سال‌های دفاع مقدس، از خود

۱- برای آشنایی بیشتر با خاطره‌های زیبای این خلبان شجاع و سردار بزرگ اسلام می‌توانید کتاب «پرواز تا بی‌نهایت» را بخوانید.

تلفظ « ط »

حرف « ط » در فارسی مانند « ت » خوانده می‌شود، ولی در قرائت قرآن، به صورت درشت و پر، با تکیه به گلو تلفظ می‌گردد.

مانند: الشَّيْطَانِ صِرَاطٍ مَطَّلَعٍ أَعْطَيْنَاكَ

اکنون این آیات را با رعایت تلفظ صحیح « ط » بخوانید:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطَّلَعِ الْفَجْرِ
إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

آیات درس را گوش کنید و ضمن توجه به صحت قرائت، به نحوه تلفظ حرف « ط » دقت کنید. شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

سورة الكهف

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي
 أَوْلِيَاءَ ۚ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٠٤﴾ قُلْ
 هَلْ نُذِيبُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ﴿١٠٥﴾ الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيَهُمْ
 فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنََّّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾
 أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ
 أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزَنًا ﴿١٠٥﴾ ذَلِكَ
 جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي
 هُزُوءًا ﴿١٠٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ
 لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ
 عَنْهَا حِوَلًا ﴿١٠٨﴾ قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي
 لَنَفَدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ
 مَدَدًا ﴿١٠٩﴾ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ
 أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ ۚ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ
 فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١١٠﴾

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

انسان ، کار ، پرستش ، وحی می‌شود ، ملاقات

معنا	کلمه	ردیف
خوب، شایسته	صَالِح	۵
عبادت، ...	عِبَادَة	۶
بشر، ...	بَشَر	۷
فقط	إِنَّمَا، أَنَّمَا	۸

معنا	کلمه	ردیف
من	أَنَا	۱
...	يُوحَى	۲
...، دیدار	لِقَاء	۳
عمل، ...	عَمَل	۴

با دقت در محل درست و نادرست ترجمه کلمه «إِنَّمَا» ترکیب‌ها و عبارات قرآنی زیر را به شکل صحیح ترجمه کنید.

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ : ترجمه نادرست : فقط ولی شما خداست

ترجمه درست : ولی شما فقط خداست

۱- قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ : ۲- يُوْحَىٰ إِلَىَّ :

۳- إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ : ۴- لِقَاءَ رَبِّهِ :

۵- عَمَلًا صَالِحًا :

۲- محل صحیح ترجمه «إِنَّمَا» نیز مانند «إِنَّمَا» است.

۱- إِلَىَّ = إِلَى + ی : به من، به سوی من

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۰۴ تا ۳۰۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه آخرین آیه سوره کهف و آیه دوم سوره مریم را کامل کنید.

۱- قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ

۲- أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ

۳- فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ

... .. امید دارد ... .. را

فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا

پس باید انجام دهد ... ..

وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿۱۱﴾

و شریک نگیرد برای ... .. را

۴- ذِكْرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ﴿۲﴾

یادی از ... .. به ... .. (حضرت) زکریا.

ج- از صفحه ۳۰۴ سه عبارت یا ترکیب ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- آیه ای در صفحه ۳۰۷ قرآن کریم «راه مستقیم» را معرفی کرده است. این آیه را جست و جو، معنا و حفظ

کنید. با دقت و تدبیر در این آیه می توانید بگویید راه مستقیم چیست؟

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

سورة طه

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿١٣﴾ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ
 إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾ إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ
 أَكَادُ أَخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَىٰ ﴿١٥﴾ فَلَا يَصُدُّكَ
 عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدِي ﴿١٦﴾ وَمَا تِلْكَ
 بِيَمِينِكَ يَا مُوسَىٰ ﴿١٧﴾ قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا
 وَأَهشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ ﴿١٨﴾
 قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَىٰ ﴿١٩﴾ فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ ﴿٢٠﴾
 قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ ﴿٢١﴾
 وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ تَخْرُجَ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوَاءٍ
 آيَةً أُخْرَىٰ ﴿٢٢﴾ لِنُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَىٰ ﴿٢٣﴾ اذْهَبْ
 إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾
 وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ﴿٢٧﴾ يَفْقَهُوا
 قَوْلِي ﴿٢٨﴾ وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾ هَارُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾
 اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي ﴿٣١﴾ وَاشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ﴿٣٢﴾ كَيْ نُسَبِّحَكَ
 كَثِيرًا ﴿٣٣﴾ وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾ إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۱۰ تا ۳۱۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات بالا آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن بنویسید.

۱- تَنْزِيلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى طه، آیه ...

(قرآن) نازل شده از سوی کسی است که ... و ... ی بلند را.

۲- لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا طه، آیه ...

... است ... و ... و ... است.

۳- الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا

... را محل آرامش و آسایش

وَسَلَّكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا

و درست کرد ...

طه، آیه ...

وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

و ... را

ج- از صفحه ۳۱۳ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۳۱۳ قرآن کریم یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی درباره نماز جستجو کرده و آن را همراه با معنا

بنویسید. با دقت در این پیام بگویند که این کلام زیبا به چه سؤال مهمی درباره نماز پاسخ می دهد.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ

زُمر: ۲۳

خدا بهترین سخن را نازل کرد.

قرآن در نگاه دانشمندان

از زمانی که قرآن کریم نازل شد، مردم و به خصوص دانشمندان را تحت تأثیر خود قرار داد. می‌دانید که دقت دانشمندان از سایر مردم بیشتر است؛ در نتیجه آنها با خواندن قرآن نکات دقیق‌تر و زیباتری را از آیات قرآن کشف می‌کنند. بسیاری از دانشمندان مسلمان و غیرمسلمان، قرآن را کتابی بی‌مانند معرفی کرده‌اند. یکی از دانشمندان بزرگ فرانسوی به نام «ارنست رنان» چنین گفته است:

«در کتابخانه شخصی خود هزاران جلد کتاب سیاسی، اجتماعی و غیر آن دارم که آنها را بیش از یک بار نخوانده‌ام، ولی یک جلد کتاب است که همیشه مونس من است و هرگاه احساس خستگی روحی می‌کنم و می‌خواهم درهایی از معارف و کمال بر روی من باز شود، آن را مطالعه می‌کنم و هیچ‌گاه از زیاد خواندن آن خسته نمی‌شوم. این کتاب «قرآن» کتاب آسمانی مسلمانان است.»

شما دانش‌آموز عزیز نیز احساس خود را درباره قرآن بنویسید.

تلفظ «ذ»

حرف «ذ» در فارسی مانند «ز» خوانده می‌شود، ولی در قرائت قرآن، به صورت نوک زبانی و قراردادن زبان بین دندان، تلفظ می‌گردد.

مانند: **أَعُوذُ** الَّذِينَ إِذَا

اکنون این آیات را با رعایت تلفظ صحیح «ذ» بخوانید:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

آیات درس را گوش کنید و ضمن توجه به صحت قرائت، به نحوه تلفظ حرف «ذ» دقت کنید. شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

سورة طه

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهَلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ
 فِي مَسْكِنِهِمْ^{١٢٨} إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النَّهْيِ
 وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزِمَامًا وَاجِلٌ مِّنْهُ
 فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
 طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ
 وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ^{١٢٩} وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ
 إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ^{١٣٠} وَأْمُرْ أَهْلَكَ
 بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ^ط
 وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ^{١٣١} وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ
 مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْاُولَىٰ^{١٣٢}
 وَلَوْ أَنَّا أَهَلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا
 لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ
 أَنْ نَنْزِلَ وَنَخْزِي^{١٣٣} قُلْ كُلُّ مُتَرَبِّصٍ فَتَرَبَّصُوا^ز
 فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَىٰ^{١٣٤}

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

پیش از ، تسبیح گوی ، صبور و شکیبا باش ،
روزی ، بهتر، بهترین ، پرهیزکاری ، عاقبت

معنا	کلمه	ردیف
خوب، ... ، ...	خَيْر	۵
ما	نَحْنُ	۶
...	عَاقِبَةُ	۷
تقوا، ...	تَقْوَى	۸

معنا	کلمه	ردیف
...	إِصْبِرْ	۱
...	سَبِّحْ	۲
قبل از، ...	قَبْلَ	۳
...	رِزْقِ	۴

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

- ۱- فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ :
- ۲- بِحَمْدِ رَبِّكَ :
- ۳- قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ :
- ۴- وَقَبْلَ غُرُوبِهَا :
- ۵- وَرِزْقِ رَبِّكَ خَيْرٌ :
- ۶- وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى :

۱- حرف «ب» در اینجا به صورت «با» یا «همراه با» معنا می‌شود.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۱۶ تا ۳۲۱ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیات و عبارات قرآنی از سوره طه را کامل کنید.

۱- قَاصِرٍ عَلٰی مَا يَقُولُونَ : ..... (مردم)؛

۲- وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا... ﴿۱۴﴾

و ... همراه با.....،.....

۳- ... وَرِزْقٌ رَّبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿۱۳﴾

و..... و پایدارتر است.

۴- وَأُمْرٌ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا

و فرمان ده ... .. را به ... و در این کار صبور و شکیبا باش.

۵- لَا تَسْأَلْكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ :

از تو ... نمی خواهیم؛ ... .. روزی می دهیم به تو.

۶- وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى ﴿۱۳۲﴾

.....

ج- از صفحه ۳۱۸ سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۱-

۲-

۳-

د- از صفحه ۳۲۰ قرآن کریم یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی درباره درخواست از خداوند برای افزایش علم و

دانش انتخاب کنید. در دوره ابتدایی نیز با این پیام آشنا شده اید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

سورة الانبياء

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ
 إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ
 رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يُوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٦﴾
 وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ
 شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى
 بِنَا حُسْبِينَ ﴿٤٧﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ
 وَضِيَاءً وَذَكَرًا لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ
 وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾ وَهَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ
 أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ
 رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ ﴿٥١﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ
 مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا وَجَدْنَا
 آبَاءَنَا لَهَا عُبْدِينَ ﴿٥٣﴾ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
 فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٥٤﴾ قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ
 مِنَ اللَّعِبِينَ ﴿٥٥﴾ قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٦﴾

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

پدر ، روشن ، دانا ، گمراهی

معنا	کلمه	ردیف
... ، جمع: آباء	أَب، أَبُو، أَبَا، أَبِي	۵
بودید، هستید	كُنْتُمْ	۶
...	ضَلَّال	۷

معنا	کلمه	ردیف
قطعا	لَقَدْ	۱
بخشیدیم به، دادیم به	آتینا	۲
بودیم، هستیم	كُنَّا	۳
...	عَالِم	۴

فعالیت دوم

این ترکیبها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

- ۱- وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ :
- ۲- وَكُنَّا بِهِ عُلَمِينَ :
- ۳- إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ :
- ۴- قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ :
- ۵- أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ :
- ۶- فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ :

۱- گاهی بهتر است کلمه ای که جمع است (عالَمین) در فارسی مفرد معنا شود.

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۲۲ تا ۳۲۷ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات بالا آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را مقابل آن

بنویسید.

۱- لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

..... (وسیله) تذکر و هدایت شماست، پس آیا..... انبیاء: آیه ...

۲- قَالُوا يَوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

انبیاء: آیه ...

۳- وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ

انبیاء: آیه ...

و..... آب ..... زنده‌ای را!.....

۴- وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

انبیاء: آیه ...

۵- قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ

..... بلکه..... پدید آورد آنها را. انبیاء: آیه ...

ج- از صفحه ۳۲۴ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- از صفحه ۳۲۲ قرآن کریم یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی درباره اینکه سؤالات خود را باید از افراد دانا

پرسیم، انتخاب کنید. در دوره ابتدایی نیز با این پیام آشنا شده‌اید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ

مؤمنان راستین کسانی هستند که چون خدا یاد شود دل هایشان بلرزد

وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

و هنگامی که آیات الهی بر آنها خوانده شود ایمانشان افزون گردد؛ و بر پروردگارشان توکل می کنند.

انفال: ۲

استاد عبدالباسط

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- ١ إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ
- ٢ وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ
- ٣ وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ
- ٤ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ
- ٥ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ
- ٦ وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ
- ٧ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ
- ٨ وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُئِلَتْ
- ٩ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ

حتماً این آیات را بارها با آن صوت دلنشین و معروف شنیده‌اید و می‌دانید کسی که این آیات را به آن زیبایی تلاوت می‌کند «استاد عبدالباسط» است. او در سال ۱۳۰۷ هجری شمسی در مصر به دنیا آمد و در سن ده سالگی موفق به حفظ کامل قرآن شد. او در رشته قرائت قرآن بسیار مهارت یافت، به طوری که کمتر قاری قرآنی توفیق یافته است قرآن را به زیبایی او تلاوت کند.

عبدالباسط در کشورهای مختلف قرآن را به زیبایی تمام تلاوت می‌کرد به طوری که در بعضی کشورها، افراد غیرمسلمان با شنیدن تلاوت جذاب و زیبای او، مسلمان می‌شدند. از جمله تلاوت‌های مشهور او قرائت سوره‌های حمد، مریم، حشر، تکویر و شمس است. عبدالباسط در سال ۱۳۶۷ ه.ش در سن شصت سالگی درگذشت. او از قاریانی بود که توان و هنر خود، یعنی صدای دلنشین و تلاوت زیبایش را در راه معرفی و تبلیغ قرآن کریم صرف کرد.

قاریان بزرگ، تلاوت قرآن را از جلسات قرآنی مدارس و مساجد شروع کرده‌اند.

۱- تلاوت آیات ۱ تا ۹ سوره تکویر را با صدای عبدالباسط گوش کنید.

تلفظ «ظ»

حرف «ظ» در فارسی مانند «ز» خوانده می‌شود، ولی در قرائت قرآن، مثل ذال به صورت نوک زبانی، ولی درشت و پر تلفظ می‌گردد.

مانند: الْعَظِيمِ حَافِظًا الظُّلُمَاتِ

اکنون این آیات را با رعایت تلفظ صحیح «ظ» بخوانید:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ

وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا

يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

آیات درس را گوش کنید و ضمن توجه به صحت قرائت، به نحوه تلفظ حرف «ظ» دقت کنید. شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

سورة الأنبياء

وَلَسَلِمْنَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي
 بَرَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ ﴿٨١﴾ وَمِنَ الشَّيْطَانِ
 مَنْ يَغْوِصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ
 حَافِظِينَ ﴿٨٢﴾ وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ
 أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿٨٣﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرِّ
 وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذَكَرَى
 لِلْعَبِيدِ ﴿٨٤﴾ وَاسْمُعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ
 مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨٥﴾ وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ
 ﴿٨٦﴾ وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ
 فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ
 مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ
 وَكَذَلِكَ نُجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾ وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ
 رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٨٩﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ
 وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَاهُ زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ
 فِي الْخَيْرِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خُشِعِينَ ﴿٩٠﴾

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

نجات دادیم ، اندوه و ناراحتی ، رفت ، ندا کرد

معنا	کلمه	ردیف
بودم، هستم	كُنْتُ	۵
...	نَجَّيْنَا	۶
غم، ...	غَمٌّ	۷
این چنین	كَذَلِكَ	۸

معنا	کلمه	ردیف
...	ذَهَبَ	۱
گمان کرد	ظَنَّ	۲
صدا زد ، ...	نَادَى	۳
پاک و بی عیب است	سُبْحَانَ	۴

این ترکیب ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

- ۱- اِذْ ذَهَبَ :
- ۲- فَظَنَّ :
- ۳- فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ :
- ۴- لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ :
- ۵- سُبْحَانَ اللَّهِ :
- ۶- سُبْحَانَهُ :
- ۷- سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا :
- ۸- وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الغَمِّ :

۱- سُبْحَانَهُ = سُبْحَانَ + ه : پاک و بی عیب (است) او

۲- سُبْحَانَكَ = سُبْحَانَ + ك : پاک و بی عیب (هستی) تو .

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۲۸ تا ۳۳۳ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه آیات ۸۷ و ۸۸ سوره انبیاء را کامل کنید.

۱- وَذَٰلِ النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا

و حضرت یونس ... با خشم و ناراحتی،

۲- فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ

... که ما بر او سخت نمی گیریم!

۳- فَنادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

۴- سُبْحٰنَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿۸۷﴾

..... قطعاً من .....

۵- فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ

... دعای او را پذیرفتیم و .....

۶- وَكَذٰلِكَ نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ﴿۸۸﴾

و ... نجات می دهیم ... را

ج- از صفحه ۳۳۰ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۱-

۲-

۳-

د- از صفحه ۳۳۱ قرآن کریم یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی انتخاب کنید. این پیام می گوید پیامبر اکرم برای همه

جهانیان و همه مردم رحمت است.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

۱- منظور از ظلمات، زمانی است که حضرت یونس به خاطر ترک کردن قوم خودش، به فرمان و خواست خداوند در شکم ماهی

بزرگی قرار گرفت.

۲- نجاتی خوانده می شود.

سورة الحج

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مَرِيَّةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ
 بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾ الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ
 يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
 فَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ
 خَيْرُ الرَّزُقِينَ ﴿٥٨﴾ لِيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهِ وَإِنَّ اللَّهَ
 لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾ ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عَاقَبَ بِهِ
 ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾
 ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ
 وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦١﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا
 يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾
 الْم تَرَأَتْ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ
 مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٣﴾ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
 وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٤﴾

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

پرنعمت ، ایمان آوردند ، کافر شدند ، آن روز ،
تکذیب کردند ، روزی دهنده ، فرمانروایی ، خوب

معنا	کلمه	ردیف
...، انکار کردند	كَذَّبُوا بِـ	۶
آنها	أُولَئِكَ	۷
خوارکننده	مُهَيِّن	۸
... نیکو، ...	حَسَن	۹
...	رَازِق	۱۰

معنا	کلمه	ردیف
...	مُلْك	۱
...	يَوْمَئِذٍ	۲
...	أَمَنُوا	۳
...	نَعِيم	۴
...	كَفَرُوا	۵

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- فَالَّذِينَ آمَنُوا:

۱- الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ:

۴- فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ:

۳- وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ:

۶- وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا:

۵- وَالَّذِينَ كَفَرُوا:

۸- فِي سَبِيلِ اللَّهِ:

۷- عَذَابٌ مُهِينٌ:

۱۰- خَيْرَ الرِّزْقَيْنِ:

۹- رِزْقًا حَسَنًا:

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۳۴ تا ۳۳۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات بالا آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را در مقابل آن بنویسید.

۱- الْمُرْتَاتِ اللّٰهُ يَسْجُدْ لَهُ مِنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ

ایا نمی بینی ... .. را سجده می کنند هر کس که ... .. و ... .. است

۲- وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ

و نیز ... .. و ... .. و ... .. و جنندگان

۳- وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ

و ... ..

۴- اِنَّ اللّٰهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

... .. دفاع می کند ... ..

۵- وَاِنَّ اللّٰهَ عَلٰى نَصْرِهِمْ لَقَدِيْرٌ

و ... .. یاری ... .. است.

۶- فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

.....

۷- لَّهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِيْمٌ

... .. آمرزش و ... .. ارزشمندی است.

ج- از صفحه ۳۳۷ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۱- ۲- ۳-

د- از صفحه ۳۳۹ قرآن کریم یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی درباره اینکه خداوند بهترین روزی دهنده است،

انتخاب کنید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا
بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

آل عمران، ۱۶۹

و هرگز کسانی را که در راه خدا کشته شده‌اند، مرده مپندار،

بلکه زنده‌اند و نزد پروردگارشان روزی داده می‌شوند.

قرآن در جبهه

پس از نماز صبح، در گوشه‌ای از خاکریز، خودم را رها می‌کنم. هنوز چشمان خسته‌ام نیمه‌باز است که صدای انفجاری غافلگیرم می‌کند، بچه‌ها به سرعت در پشت خاکریزها سنگر می‌گیرند. ما کمین خورده‌ایم....

نیروهای زرهی دشمن در حال نزدیک شدن هستند. حلقه‌ محاصره لحظه به لحظه تنگ‌تر می‌شود. از یک سو نیروهای ما خسته هستند و به استراحت نیاز دارند و از سوی دیگر ارتباط ما با نیروهای خودی، قطع شده است و غیر از سلاح‌های سبک مانند: کلاشینکف و آر.بی.جی، اسلحه دیگری نداریم. خاکریزهای کوتاه کنار جاده کاملاً در تیررس تانک‌های دشمن قرار دارد.

در چنین موقعیت خطیری که بچه‌ها هریک به کاری مشغول هستند، با تعجب می‌بینم که غلامرضا صالحی بدون توجه به این همه هیاهو، در گوشه‌ای نشسته و درحالی که قرآن کوچکی در دست دارد، آرام زمزمه می‌کند. شگفت‌زده از او می‌پرسم برادر عزیزم، در این وضعیت، کاری لازم‌تر از خواندن قرآن پیدا نمی‌شود؟! نگاهی به من می‌کند و با تبسم می‌گوید: «قرآن به انسان آرامش و نیرو می‌دهد و من در این شرایط به این نیرو و آرامش نیاز دارم». دقایقی به خواندن قرآن ادامه می‌دهد و بعد قرآن را می‌بوسد و در جیب روی سینه‌اش می‌گذارد و همراه با بچه‌های آر.بی.جی زن داخل شیار می‌شود.

باران گلوله‌ تانک لحظه به لحظه شدیدتر می‌شود. ناگهان غلامرضا را می‌بینم که با یک حرکت، خود را جلوی تانک دشمن می‌رساند و آن را هدف قرار می‌دهد و به آتش می‌کشد. با توقف این تانک، تقریباً جاده مسدود شده و در عرض چند دقیقه تعداد دیگری تانک متوقف می‌شود. فریاد «الله اکبر» از هرسو به گوش می‌رسد و بچه‌ها از خاکریزها سرازیر می‌شوند....

غلامرضا بار دیگر آر.بی.جی را آماده می‌کند، ولی این بار قبل از فریاد تکبیر، گلوله‌ای هوا را می‌شکافد و بر پیشانی بلندش می‌نشیند. صدای آخرین «الله اکبر» او با پرواز روح پاکش به آسمان می‌رود.

تلفظ «ض»

حرف «ض» در فارسی مانند «ز» خوانده می‌شود، ولی در قرائت قرآن، مثل ظا به صورت نوک زبانی و درشت، ولی محکم تلفظ می‌گردد.

مانند: الْمَغْضُوبِ الضَّالِّينَ أَنْقَضَ الضَّعِيفَ

اکنون این آیات را با رعایت تلفظ صحیح «ض» بخوانید:

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وَلَا الضَّالِّينَ

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ

إِرْحَمْ عَبْدَكَ الضَّعِيفَ

آیات درس را گوش کنید و ضمن توجه به صحت قرائت، به نحوه تلفظ حرف «ض» دقت کنید. شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

سورة الحج

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاستَمِعُوا لَهُ، إِنَّ الَّذِينَ
 تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ
 وَإِنْ يَسْلُبُهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ
 ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ﴿٧٣﴾ مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ
 إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٧٤﴾ اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ
 رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٥﴾ يَعْلَمُ
 مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٦﴾
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا
 رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٧﴾
 وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ
 عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ
 هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ
 شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ
 فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ
 هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اول

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

به پا دارید ، پردازید ، رکوع کنید ، سجده کنید ، یاور ، سرپرست

معنا	کلمه	ردیف
...	أَقِيمُوا	۵
...	آتُوا	۶
...	مَوْلَى	۷
...	نَصِير	۸

معنا	کلمه	ردیف
...	ارْكَعُوا	۱
...	أَسْجُدُوا	۲
انجام دهید	إِفْعَلُوا	۳
چه خوب.....است	نِعْمَ	۴

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- وَعَبُدُوا رَبَّكُمْ :

۱- ارْكَعُوا وَأَسْجُدُوا :

۴- فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ :

۳- وَافْعَلُوا الْخَيْرَ :

۶- هُوَ مَوْلَاكُمْ :

۵- وَآتُوا الزَّكَاةَ :

۸- وَنِعْمَ النَّصِيرُ :

۷- فَنِعْمَ الْمَوْلَى :

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۴۰ تا ۳۴۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این آیه و عبارات پایانی سوره حج را کامل کنید.

۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ

۲- وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿۷۷﴾

..... موفق و رستگار شوید.

۳- فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

..... پس

۴- وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ

..... و تمسک بجوید.

۵- فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿۷۸﴾

ج- از صفحه ۳۴۰ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۱- ۳

۲- ۲

۳- ۱

د- از صفحه ۳۴۲ قرآن کریم یک پیام زیبا و کوتاه قرآنی درباره رستگاری و موفقیت مؤمنان انتخاب کنید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

سورة المؤمنون

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ
 (۱۰۱) فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (۱۰۲)
 وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ
 فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ (۱۰۳) تَلْفَحُ وُجُوهُهُمُ النَّارَ وَهُمْ فِيهَا
 كَالِحُونَ (۱۰۴) أَلَمْ تَكُنْ آيَتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا
 تُكْذِبُونَ (۱۰۵) قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا
 ضَالِّينَ (۱۰۶) رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ (۱۰۷)
 قَالَ اخْسَعُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونَ (۱۰۸) إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي
 يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ
 (۱۰۹) فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سُخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنْسُوكُمْ ذِكْرِي وَكُنْتُمْ
 مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ (۱۱۰) إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ
 هُمُ الْفَائِزُونَ (۱۱۱) قُلْ كَمْ لَبِئْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ
 (۱۱۲) قَالُوا الْبَيْتَآيَوْمَ أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسَأَلَ الْعَادِيْنَ (۱۱۳)
 قُلْ إِن لَّبِئْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوْ أَنْتُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (۱۱۴)
 أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ آلِنَا لَا تُرْجَعُونَ (۱۱۵)

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بیاورید.

مهربانان ، خلق کردیم ، رحم و مهربانی کن

معنا	کلمه	ردیف
بیمارز	إِغْفِر	۴
...	إِرْحَم	۵
...	رَاحِمِينَ	۶

معنا	کلمه	ردیف
...، آفریدیم	خَلَقْنَا	۱
فرمانروا	مَلِكٌ	۲
ارزشمند، گران قدر	كَرِيمٌ	۳

این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را معنا کنید.

۲- الْمَلِكُ الْحَقُّ :

۱- خَلَقْنَاكُمْ :

۴- خَيْرُ الرَّحِمِينَ :

۳- رَبِّ اغْفِر :

انس با قرآن در خانه

الف- خواندن روزانه قرآن کریم: هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۴۶ تا ۳۴۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب- ترجمه این عبارات قرآنی را که در صفحات بالا آمده است کامل کنید و شماره آیه مربوط را، مقابل

آن بنویسید.

۱- وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ

و ... .. که زنده می‌کند و می‌میراند.

مؤمنون، آیه ...

وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

و از اوست آمد و شد ... و ... ؛ پس آیا .....؟!

مؤمنون، آیه ...

۲- وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ

و ... : ... پناه می‌برم ... .. و سوسه‌های ...

مؤمنون: آیه ...

۳- وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِمِينَ

و ... : ... .. و .....

ج- از صفحه ۳۴۷ قرآن کریم سه ترکیب یا عبارت ساده قرآنی نوشته و معنا کنید.

۳-

۲-

۱-

د- در صفحه ۳۴۹ قرآن کریم در دو آیه دعای زیبایی آمده است. در این دعا از خدا می‌خواهیم که ما را بیمارزد

و مورد لطف و مهربانی بی‌پایان خود قرار دهد. یکی از آن دو را انتخاب کرده، همراه با ترجمه بنویسید. سعی

کنید این آیه را حفظ کرده و در قنوت نماز بخوانید.

پیام قرآنی

متن:

ترجمه:

امتحان

ساعت امتحان بود. تنبلی و سستی در درس خواندن، کار دستم داده بود و اضطراب سراپای وجودم را گرفته بود. چه کنم؟ هر لحظه فکری به ذهنم می‌آمد. آخر تصمیم خود را گرفتم. کتاب درسی را در کشوی میز گذاشته و با ظرافت تمام آن را طوری قرار دادم که نه کسی متوجه شود و نه به هنگام استفاده دچار مشکل شوم. لحظه‌ای احساس آرامش کردم. معلم وارد کلاس شد و برگه‌های سؤال را توزیع کرد، همه آماده امتحان بودیم، اما ناگهان او بچه‌های کلاس را غافلگیر کرد. آهسته آهسته به سوی تخته سیاه رفت و آیه‌ای کوتاه از کتاب بزرگ آسمانی را بر روی آن نوشت:

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ

سپس روبه ما کرده و تنها یک کلام گفت: «آخرین نفر، ورقه‌های امتحان را به دفتر بیاورد و به من تحویل دهد». آن‌گاه پیش چشمان مبهوت ما از کلاس خارج شد. او نگاه همواره ناظر خدا را به یاد ما آورد و خود رفت. حالت عجیبی به من دست داد، من که از امتحان چیزی بلد نبودم، در ورقه‌ام هیچ چیز ننوشتم، جز یک جمله:

آری، یافتم که خدا همیشه مرا می‌بیند!

نیایش

اللَّهُمَّ نَوِّرْ قُلُوبَنَا بِالْقُرْآنِ

خدایا دل‌های ما را به نور قرآن روشن کن

وَزَيِّنْ أَخْلَاقَنَا بِالْقُرْآنِ

و اخلاق ما را با قرآن زینت بخش

وَ اسْتَجِبْ دُعَاءَنَا بِالْقُرْآنِ

و دعای ما را به حق قرآن برآورده ساز

اللَّهُمَّ اهْدِنَا بِهِدَايَةِ الْقُرْآنِ

خدایا ما را از هدایت قرآن بهره‌مند ساز

وَ اَرْفَعْ دَرَجَاتِنَا بِبَرَكَاتِ الْقُرْآنِ

و به برکت قرآن، بر درجات ما بیفزای

وَ كَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا بِحَقِّ الْقُرْآنِ

و به حق قرآن، خطاهای ما را بپوشان

وَ عَافِنَا مِنْ كُلِّ بَلَاءٍ الدُّنْيَا بِالْقُرْآنِ

و به وسیله قرآن، ما را از همه بلاهای دنیا حفظ کن.

آمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ

آری ای پروردگار جهانیان این چنین کن!

فهرست کلمات

در فهرست کلمات، معنای کلمات دروس و شماره درسی که هر کلمه، اولین بار در آن به کار رفته، آمده است.

الف		آ
آیا	آ ۴	آباء ۳
	آب، آبو،	آت ۸
پدر، جمع: آباء	آبا، آبی ۱۰	آتوا ۱۲
پاداش	آجر ۲	آتینا ۱۰
بهتر، بهترین	آحسن ۸	آخره ۷
	آخ، آخو،	آمنوا ۱۱
برادر	آخا، آخی ۲	آیات ۱
		آب، جمع آب
		ببخش، بده
		پردازید
		بخشیدیم به، دادیم به
		آخرت، قیامت
		ایمان آوردند
		آیات، نشانه‌ها

معبود، خدا	إِلَهَ ۲	وقتی که، هنگامی که	إِذْ ۸
رنگ‌ها، جمع لون	أَلْوَانٍ ۶	اجازه	إِذْنٍ ۴
الله، خدای یگانه	اللَّهِ ۱	برو	إِذْهَبْ ۹
به، به‌سوی	إِلَى ۲	رحم و مهربانی کن	ارْحَمْ ۱۲
دردناک	أَلِيمٌ ۵	زمین	أَرْضٍ ۱
یا، آیا	أَمْ ۳	رکوع کنید	ارْكَعُوا ۱۲
کار، فرمان	أَمْرٍ ۳	سجده کنید	أَسْجُدُوا ۱۲
قطعاً	إِنَّ ۱	اسم	إِسْمٍ ۱
اگر، نه، نیست	إِنْ ۳	صبور و شکیبا باش	إِصْبِرْ ۱۰
که، این که، قطعاً	إِنَّ ۷	عبادت کن	أَعْبُدْ ۳
من	أَنَا ۹	عبادت کنید	أَعْبُدُوا ۲
تو	أَنْتَ ۲	درختان انگور، جمع عِنَب	أَعْنَابٍ ۶
شما	أَنْتُمْ ۴	پیامرز	إِغْفِرْ ۱۲
نازل کرد، فروفرستاد	أَنْزَلَ ۸	انجام دهید	افْعَلُوا ۱۲
فروفرستادیم، نازل کردیم	أَنْزَلْنَا ۳	به پا دارید	أَقِيمُوا ۱۲
فقط	إِنَّمَا ۹	بیشتر	أَكْثَرَ ۱
خانواده	أَهْلٍ ۹	آگاه باشید، آگاه باش	أَلَا ۱
وحی کرد	أَوْحَى ۶	مگر	أَلَا ۱
ایشان، آنها	أُولَئِكَ ۱۱	کسی که	الَّذِي ۱
		کسانی که	الَّذِينَ ۷

فرمان، دستور	حُکْم ۳		ب
سپاس و ستایش	حَمْد ۵	به	بِ ۱
خلق کرد	خَلَقَ ۱	باطل، پوچ و بیهوده	بَاطِل ۷
خلق کردیم، آفریدیم	خَلَقْنَا ۱۲	بشر، انسان	بَشَر ۹
خوب، بهتر، بهترین	خَيْر ۱۰	بینا	بَصِير ۹
	د، ذ	شکم‌ها، جمع بطن	بُطُون ۶
دعا، درخواست	دُعَاء ۵	خانه‌ها، جمع بیت	بُيُوت
فرزند، نسل	ذُرِّيَّة ۵		ت، ث
این، آن	ذَلِكَ ۳	اندیشه می‌کنید	تَعْقِلُونَ ۲
رفت	ذَهَبَ ۱۱	عمل می‌کنید، انجام می‌دهید	تَعْمَلُونَ ۳
	ر، ز	تقوا، پرهیزکاری	تَقْوَى ۱۰
مهربانان	رَاحِمِينَ ۱۲	توکل کن	تَوَكَّل ۳
روزی دهنده	رَازِق ۱۱	میوه‌ها، جمع ثمره	ثَمَرَات ۶
پروردگار	رَبِّ ۲		ج، ح، خ
رحمت، لطف	رَحْمَةً ۱	آمد، آمد برای	جَاءَ ۲
بخشنده، خدای بخشنده	رَحْمَن ۱	نادان، بی‌خرد	جَاهِل ۴
مهربان	رَحِيم ۱	کوه‌ها، جمع جَبَل	جِبَال ۶
روزی	رِزْق ۱۰	قرار دادیم	جَعَلْنَا ۸
زراعت، کشاورزی	زَرَاع ۶	نیکو، خوب، کار خوب	حَسَن ۱۱
زیتون	زَيْتُون ۶	حق	حَقَّ ۱

زینت، زیبایی	زینة ۸	نماز	صلاة ۵
س، ش		گمراهی	ضلال ۱۰
تسبیح گوی	سَبِّح ۱۰		ط، ظ
پاک و بی عیب است	سُبْحَانَ ۱۱	طغیان کرد، نافرمانی کرد	طغى ۹
راه‌ها، جمع سبیل	سُبُل ۶	ظالمان، ستمگران	ظالمين ۷
سجده کردند	سَجَدُوا ۸	تاریکی‌ها	ظلمات ۴
آسمان	سَمَاء ۵	گمان کرد	ظَنَّ ۱۱
آسمان‌ها	سَمَاوَات ۱		ع، غ
شنوا	سَمِيع ۵	عاقبت	عاقبة ۱۰
درخت	شَجَر، شَجَرَة ۷	دانا	عالم ۱۰
سخت	شَدِيد ۴	بندگان، جمع عبد	عباد ۵
درمان	شِفَاء ۶	عبادت، پرستش	عبادة ۹
خورشید	شَمْس ۱	دشمن	عدو ۷
چیز	شَيْء ۲	عذاب، کیفر	عذاب ۵
	ص، ض	عزتمند، شکست‌ناپذیر	عزیز ۴
خوب، شایسته	صَالِح ۱	بر	على ۲
کارهای خوب	صَالِحَات ۷	عمل، کار	عمل ۹
سینه، جمع صدور	صَدْر ۹	عمل کردند، انجام دادند	عملوا ۸
راه	صِرَاط ۴	از	عن ۳
کوچک	صَغِيرَة، صَغِير ۸	چشمه‌ها، جمع عین	عُيُون ۵

غفور ۳	بسیار آمرزنده	كَانَ ۷	بود، است
غَم ۱۱	غم، اندوه و ناراحتی	كَبِيرٌ، كَبِيرَةٌ ۷	بزرگ
غَيْب ۳	غیب، نهان	كِتَاب ۱	کتاب، قرآن
ف، ق		كَثِيرٌ ۹	بسیار
فَدَّ ۲	پس، و	كَذَّبُوا بِ ۱۱	تکذیب کردند، انکار کردند
فَضْل ۳	لطف و رحمت	كَذَلِكَ ۱۱	این چنین
فِي ۱	در	كَرِيمٌ ۱۲	ارزشمند، گرانقدر
قَالَ ۲	گفت	كَفَرُوا ۱۱	کافر شدند
قَالُوا ۴	گفتند	كُلٌّ ۲	هر، همه
قَبْل ۱۰	قبل از، پیش از	كُم ۱	شما، تان
قَدَّ ۱۰	قطعاً	كُنَّا ۱۰	بودیم، هستیم
قَدِيرٌ ۲	توانا	كُنْتَ ۹	بودی، هستی
قُل ۲	بگو	كُنْتُ ۱۱	بودم، هستم
قُلْنَا ۸	گفتیم	كُنْتُمْ ۱۰	بودید، هستید
قُلُوب ۴	قلب‌ها، دل‌ها	كَهْف ۸	غار
قَمَرٌ ۱	ماه	ل	
قَوْم ۱	قوم، گروه	لِ ۱	برای
ك		لِ ۲	قطعاً
كَ ۲	تو، ت	لَا تَعْقِلُونَ	اندیشه نمی کنید
كَافِرٌ ۴	کافر، بی ایمان	لَا يَشْكُرُونَ ۳	شکر نمی کنند

هر کس، کسی که، چه کسی	مَنْ ۲	ظلم نمی کند، ستم نمی کند	لَا يَظْلِمُ ۸
خوارکننده	مُهَيِّن ۱۱	نزد	لُدُن ۸
پند و اندرز	مَوْعِظَةٌ ۱	زبان، جمع: السنة	لِسَان ۱
سرپرست	مَوْلَى ۱۲	تا، امید است	لَعَلَّ ۳
مؤمن، با ایمان	مُؤْمِن ۵	ملاقات، دیدار	لِقَاء ۱
	ن	قطعا	لَقَدْ ۱۰
ما، مان	نَا ۳	لیکن، ولی	لٰكِنَّ ۱
ندا کرد، صدا زد	نَادَى ۱۱	شب	لَيْل ۱
مردم	نَاس ۱		م
ستارگان، جمع نجم	نُجُوم ۶	آنچه	مَا ۱
نجات دادیم	نَجَّيْنَا ۱۱	نه، نیست	مَا ۲
زنبور عسل	نَحْل ۶	روشن، آشکار	مُبِين ۷
ما	نَحْنُ ۱۰	افراد باتقوا	مُتَّقِينَ ۵
درختان خرما، جمع نخل	نَخِيل ۶	نیکوکار	مُحْسِن ۴
یاور	نَصِير ۱۲	گوناگون	مُخْتَلِف ۶
چه خوب... است	نِعَم ۱۲	برپاکننده	مُقِيم ۵
پر نعمت	نَعِيم ۱۱	دین، آیین	مِلَّة ۳
روز	نَهَار ۱	فرمانروایی	مُلْك ۱۱
نور، روشنایی	نُور ۱	فرمانروا	مَلِك ۱۰
		از، از سوی	مِنْ ۱

و

واحد ۳

والدَيَّ ۵

وَجَدُوا ۸

وَزِيرٍ ۹

وَعَدَ ۱

وَيْلَ ۴

هـ

هـ ۲

ها ۲

هُدًى، هُدًى ۱

هَذَا ۴

هَلْ ۴

هُم ۱

هُوَ ۱

ی

ی ۲

یا ۲

يَا أَيُّهَا ۱

يَتَفَكَّرُونَ ۶

يَظْلِمُ ۸

يَعْقِلُونَ ۶

يَعْمَلُونَ ۷

يَقُولُونَ ۸

يَهْدِي ۷

يُوحَى ۹

يَوْمَ ۵

يُؤْمِنُونَ ۷

يَوْمَئِذٍ ۱۱

یگانه، یک

پدر و مادرم

یافتند

کمک کار، دستیار

وعده

وای بر

او، شش، او

آن، شش، او

هدایت

این

آیا

آنها، شان

او

من، مَم

ای

ای

فکر می کنند

ظلم می کند، ستم می کند

تعقل و اندیشه می کنند

انجام می دهند، عمل می کنند

می گویند

هدایت می کند

وحی می شود

روز

ایمان می آورند

آن روز

